

1 Slobodana Đorđevića, komandanta te jedinice.

2 U kontekstu teme o kojoj sada razgovaramo, želeo bih da Vam skrenem
3 pažnju na 2. tačku, a to je na vrhu druge stranice. I tu, pod tačkom 2, videćete
4 da komandant naređuje da se Saborsko, Funtana i Kuselj, gde će biti vođene
5 operacije, odnosno, gde će neprijatelj biti uništen i kaže se da ta sela treba
6 da se zaposednu i kontrolišu snagama TO Plaški i Titova Korenica, a to su
7 jedinice Teritorijalne odbrane SAO Krajine. Videćete, nešto niže na ovoj
8 stranici, takođe se spominje Korenica. Dakle, ovo je još jedan primer
9 jedinstvene komande između JNA i Teritorijalne odbrane, gde je TO podređena JNA.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

12 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 52, časni Sude.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

15 P: Naredni dokument je dokument koji nosi broj 1249, na spisku po 65ter,
16 a evidencijski broj na B/H/S-u je 01527793 do 7795.

17 Gospodine Theunens, ja se izvinjavam što i ovaj dokument izlazi malo iz
18 tog hronološkog reda. Moliću Vas da nam kažete o kakvom se to dokumentu radi, da
19 nam ukažete na relevantne delove dokumenta.

20 O: Ovo je naređenje komandanta 1. bataljona iz Teritorijalne odbrane

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Plaški. Vidi se da je ovaj dokument vezan za raniji dokument. Tiče se operacije
2 u području Saborsko.

3 Ovde se radi o naređenju Teritorijalne odbrane i interesantan deo
4 dokumenta je pod tačkom 2, koja počinje na dnu stranice. Dakle, tu se kaže:
5 "Informacije o snagama". Moliću da pređemo sada na narednu stranicu. Na vrhu
6 druge stranice naređenja stoji da 1. bataljon Plašćanske brigade, da je ojačan
7 delovima snaga iz jedinica specijalne namene rezervnih snaga policije i vojne
8 policije. Mislimo da se tu radi o jedinicama posebne namene policije SAO
9 Krajine, i tu je očito da policija i Teritorijalna odbrana deluju zajedno i da
10 je jedinica Teritorijalne odbrane SAO Krajine ojačana elementima iz policije SAO
11 Krajine.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

14 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokument 53.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

16 P: Naredni dokument je 1253, iz spiska po 65ter, i njegov evidencijski
17 broj je 02029343 /?do 9344/.

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Gospodine Theunens, pogledajte ovaj dokument, molim Vas, i recite nam o
2 kakvom se dokumentu radi i ukažite nam na relevantne delove tog dokumenta.

3 O: Časni Sude, ovo je naređenje iz Komande 5. vojne oblasti JNA,
4 videćete da je dokument potpisan od strane general-pukovnika Živote Avramovića,
5 potpisan na drugoj stranici. Radi se o naređenju da se formira Operativna grupa
6 3. Deo dokumenta koji je interesantan za nas nalazi se pod tačkom 2 - to je na
7 dnu prve stranice - gde se kaže koje su jedinice podređene komandi Operativne
8 grupe 3 i tu se vidi da tu ima i jedinica JNA i jedinica TO. Dakle, među tim
9 jedinicama koje su podređene Operativnoj grupi 3. A to je u potpunosti u skladu
10 sa doktrinarnim pitanjima o kojima smo govorili juče.

11 P: Hvala Vam.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je učinjeno. Molim broj.

14 TAJNIK: [simultani prijevod] To je broj 54.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

16 G. BLACK: [simultani prijevod]

17 P: Imam još dva dokumenta koji se, ako se ne varam, tiču te iste teme.

18 Moliću Vas da ih pogledate i da nam kažete samo da li ti dokumenti potkrepljuju
19 ono što je već ranije rečeno.

20 Prvi dokument je dokument 1265, sa spiska 65ter. Njegov evidencijski
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 broj za verziju na B/H/S-u je 02032589 do 2591.

2 O: Da, časni Sude, ovo jeste potvrda onoga što smo malopre rekli. Ako
3 pogledate dokument, ovde na sredini strane, videćete da se izričito navodi da se
4 sve jedinice iz tog područja stavljaju pod komandu Operativne grupe 3, što će
5 reći, najvišeg komandnog tela u zoni odgovornosti za sve podređene jedinice i
6 formacije.

7 P: Molim Vas da nas podsetite šta to znači "OG".

8 O: To je "Operativna grupa".

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvrštava se, molim broj.

11 TAJNIK: [simultani prijevod] To je broj 55.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

13 P: I poslednji dokument koji se tiče Saborskog je dokument koji je broj
14 1858, sa spiska 65ter, evidencijski broj za B/H/S 02032584 do 2586.

15 Gospodine Theunens, pogledajte ovaj dokument i recite nam da li on
16 potvrđuje ono o čemu smo do sada govorili ili ne?

17 O: Časni Sude, ako pogledate ovaj dokument, videćete pod tačkama 2 i 3,
18 znači, na dnu prve stranice, gde se, pod tačkom 2 nabrajaju jedinice koje, uz
19 jedinice JNA, postoje druge jedinice Teritorijalne odbrane koje se stavljaju pod
20 komandu Taktičke grupe 2, i onda su one pojedinačno navedene. A pod tačkom 3,

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 govori se o tome šta je zadatak Taktičke grupe br.2, u skladu sa ovim konkretnim
2 naređenjem.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala. Moliću da se ovaj dokument uvrsti
4 u spis.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Molim broj.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] Broj 56.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

8 G. BLACK: [simultani prijevod]

9 P: Ostaćemo i dalje na toj istoj temi - znači, na jedinstvenoj komandi -
10 ali ćemo sada preći na jedno drugo područje, na druge lokalitete, i zamoliću Vas
11 da pogledate dokument 2059 sa spiska 65ter, a evidencijski broj dokumenta za
12 verziju na B/H/S-u je 02015502.

13 O: Ovo je naređenje iz druge i treće operativne zone, odnosno, komandi
14 2. i 3. operativne zone, za Baniju i Kordun. Tu se pominje Teritorijalna odbrana
15 SAO Krajine. Mi smo, govoreći o jednom ranijem dokumentu, pomenuli
16 uspostavljanje komande, odnosno, štaba Teritorijalne odbrane SAO Krajina,
17 govorili smo o strukturi operativne zone. Dakle, ovde se radi o naređenju u
18 kojem se spominje saradnja sa jedinicama JNA i precizira koji su tačno zadaci
19 dati.

20 P: Samo da razjasnimo nešto; kažete "nešto ranije u dokumentu," na šta
21 ste zapravo mislili?

22 O: Mislio sam nešto ranije u izveštaju koji sam sačinio, časni Sude.

23 P: Hvala Vam.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću da se dokument uvrsti u spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 57.

4 G. BLACK: [simultani prijevod]

5 P: I poslednji dokument na ovu temu je dokument 173, sa spiska 65ter i
6 njegov evidencijski broj za verziju na B/H/S-u je 02011628.

7 O: Časni Sude, ovde se radi o naređenju Komande 1. operativne grupe,
8 znači JNA, i u drugom paragrafu ovog dokumenta general Špiro Nikolić, komandant
9 Operativne grupe 1 JNA, izričito kaže da se jedinice TO SAO Krajina u zoni 1.
10 operativne grupe stavljaju pod komandu te Operativne grupe, na datum naređenja.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pre nego što se to učini, želeo bih
13 da mi se objasni ovo zaglavlje. Gospodine Theunens, šta je to Socijalistička
14 Republika Hrvatska?

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, to je bilo ime Hrvatske pre nego što
16 je dobila nezavisnost, pre nego što je postala nezavisna od SFRJ. Ja mislim da
17 je ovaj pečat zapravo pečat strane koja je primila ovaj dokument. Na tom pečatu
18 stoji da se tu radi o Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, no, ako pogledate

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 kakva je situacija vladala u to vreme, videćete da je opština Vojnić u to vreme
2 bila na teritoriji pod kontrolom entiteta poznatog pod nazivom SAO Krajina.
3 Dakle, tu postoji izvesna kontradikcija, na koju ste Vi upravo ukazali. Zato što
4 bi, na osnovu pečata, mogli zaključiti da je ova jedinica deo Teritorijalne
5 odbrane Republike Hrvatske ali, ako se u obzir uzme datum, 20. oktobar, i ako se
6 ovaj dokument pogleda u sprezi sa ostalim dokumentima iz tog perioda, onda se
7 analizom dolazi do zaključka da, zapravo, ta jedinica Teritorijalne odbrane u
8 tom trenutku više nije odgovarala Republici Hrvatskoj, već SAO Krajini. Dakle,
9 ovaj pečat, sa te tačke gledišta, navodi na pogrešan trag.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, mene zbunjuje ovaj pečat, zato
11 što izgleda kao da je to adresa onoga ko je napisao dokument.

12 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ne, to je pečat na desnoj strani.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja ne vidim nikakav pečat ovde, osim
14 ako ima neki pečat na dnu stranice.

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, pogledajte dokument na B/H/S-
16 u.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, ja gledam dokument na engleskom
18 jeziku.

19 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, da.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću sada sudskog službenika da pokaže
21 dokument na B/H/S-u na monitoru, kako bismo svi bolje videli o čemu se radi.

22 Časni Sude, ovo je naš prvi pokušaj da radimo sa dokumentima u
23 elektronskoj formi, tako da nisam siguran da ćemo uspjeti da vidimo ovaj dokument

24

25

26

27

28

29

30

1 i na B/H/S-u. A, ipak smo uspjeli. Evo, pogledajte, dokument je na ekranu.
2 Videćete, na vrhu te stranice.

3 PREVODITELJ: Predsedavajući sudija nije uključio mikrofona.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavam se.

5 G. BLACK: [simultani prijevod]

6 P: Da li je tačno ovo što je rekao sudija?

7 O: Da, časni Sude. Ako se pretpostavi da je ovaj dokument sačinjen na
8 temelju pravila koja se primenjuju u pisanju naređenja i izveštaja, koja su
9 važila u JNA, autor ovog dokumenta, odnosno, komanda koja izdaje naređenje, uvek
10 je pomenuta u levom gornjem uglu dokumenta. A pečat strane koja zaprima dokument
11 može biti udaren bilo gde na tom dokumentu. No, ovde, u ovom konkretnom slučaju,
12 pečat je udaren na desnoj strani, u gornjem desnom uglu dokumenta. No, vrlo
13 često je taj pečat na levoj strani, na dnu stranice i obično se spominje vreme
14 kada je dokument, odnosno naređenje, primljeno i evidencijski broj dokumenta.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Theunens. Ovaj
16 originalni dokument sada raščičava ovu zabunu.

17 Vi ćete tražiti da se dokument uvrsti, zar ne?

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Da.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokument 58.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

4 G. BLACK: Hvala Vam, časni Sude.

5 P: Gospodine Theunens, stranice 112 do 118 Vašeg izveštaja - to su
6 stranice 133 do 139 izveštaja na B/H/S-u - na tim stranicama Vi govorite o
7 jednom dokumentu, odnosno, o dokumentima koji, kako kažete: "Ukazuju na to da
8 postoje problemi sa održavanjem discipline i suzbijanjem kriminala tokom
9 operacija u Hrvatskoj."

10 Kao prvo, možete li nam ukratko reći na koje probleme ovi dokumenti
11 ukazuju? Na koje probleme vezano za održavanje discipline i sprečavanje zločina
12 među pripadnicima TO?

13 O: Časni Sude, dokumenti o kojima se govori na stranicama 112 do 118 mog
14 izveštaja su zapravo naređenja viših starešina JNA, u kojima oni upozoravaju
15 svoje podređene, a posebno pripadnike Teritorijalne odbrane, da moraju poštovati
16 vojnu disciplinu i pravila ratovanja.

17 Iz izvesnog broja istraga koje su vodili organi bezbednosti, odnosno,
18 pripadnici službe bezbednosti unutar oružanih snaga SFRJ, koji su bili
19 obavješteni da je u određenim područjima došlo do navodnih kršenja ovih zakona i
20 običaja ratovanja. Dakle, oni su pokrenuli te istrage i sačinili izveštaje o tim
21 navodnim prekršajima. Znači, i njih sam citirao.

22 P: Gospodine Theunens, pogledajte sada jedan dokument, on je velikim
23 delom citiran na stranicama 114 do 117. To je dokument 2041, sa spiska 65ter,
24 evidencijski broj 04192153 do 2156. A zamoliću da se na ekranu prikaže taj
25 dokument na engleskom jeziku.

26

27

28

29

30

1 Gospodine Theunens, moliću Vas sada da pogledate ovaj dokument i da nam
2 kažete šta on pokazuje.

3 O: Časni Sude, radi se o naređenju Komande 9. korpusa, poznatog i kao
4 Kninski korpus. Njega je potpisao pukovnik Vuković i on je naslovljen:
5 "Suzbijanje kriminaliteta u zoni borbenih dejstava 9. korpusa". Jedan primerak
6 je poslat Komandi 1. partizanske brigade Teritorijalne odbrane, to ćete videti
7 na dokumentu. U ovom naređenju, Vuković daje uputstva u pogledu toga šta se
8 treba učiniti radi uspostavljanja discipline i sprečavanja zločina. On konkretno
9 navodi zločine koji su počinjeni i navodi šta bi se moralo učiniti kako bi se
10 oni sprečili.

11 I, u tom smislu bih Vam skrenuo pažnju na poslednji deo tačke 2, to je
12 na početku 2. stranice. Pukovnik Vuković tu navodi da, pri preduzimanju mera za
13 zaštitu stanovnika, građana i njihove imovine, svi pripadnici oružanih snaga
14 moraju surađivati sa legalnim organima vlasti, a posebno sa organima sigurnosti
15 koji će, u skladu sa svojim zakonskim ovlašćenjem, preduzimati mere iz svoje
16 nadležnosti. To navodi da su u to vreme postojali organi lokalne vlasti u zoni
17 odgovornosti 9. korpusa i organi, odnosno, strukture koje su bile u stanju da
18 obezbede sigurnost i zakon i red van vojne strukture u uobičajenim okolnostima.
19 Kada vojska negde deluje, od civila se ne očekuju da budu tamo i onda je vojna
20 policija ta koja preuzima na sebe brigu za red i zakon. A ovaj odlomak, ovaj deo
21 teksta ukazuje na to da je u zoni odgovornosti 9. korpusa, kao što sam već

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 rekao, postojala i civilna vlast i strukture civilnih vlasti, koje su mogle da
2 se bave održavanjem javnog reda i mira i suzbijanjem kriminala.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj uvrsti.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo trenutak, imam pitanje. Kako to
5 preplitanje između civilnih vlasti, civilnih bezbednosnih instanci, i vojnih
6 vlasti, kako se to odražava na koncept jedinstvene komande unutar vojske? Jer,
7 nama se sada čini da to unekoliko protivreči onome što ste Vi malopre rekli, a
8 to se tiče jedinstvene komande koja, tada, jednostavno pripada vojnoj strukturi.
9 A ovde sad, iz ovoga teksta, stičemo utisak da i civilno društvo, na neki način,
10 u tome učestvuje.

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, princip jedinstvene,
12 objedinjene komande postoji, ali postoji i princip obaveze da se sprovedu
13 odluke. Kada se to primeni na vojne operacije, to znači da se mora sprovesti
14 naređenje. Mi smo juče videli nekoliko naređenja, kaže se šta je naređenje, a
15 onda se kasnije to naređenje razlaže. Znači, ne samo da komandant kaže šta je
16 uopšteno zadatak koji treba da se izvrši, već navodi tačno i koje jedinice će
17 učestvovati u tom poduhvatu, ko će time komandovati i tačno šta će ko učiniti.

18 Ovo naređenje ovde, o kojem sada govorimo, ne tiče se neke konkretne
19 operacije, već se tiče uopštene situacije, što znači da - s obzirom da se ne

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 vodi neka konkretna operacija - da ne postoji potreba da se policija podredi
2 JNA. Naravno, mora se voditi koordinacija i saradnja između JNA i lokalne
3 policije, ako takva policija postoji. Na primjer, u situaciji u kojoj se vodi
4 operacija za zauzimanje određenog područja i kada je taj zadatak izvršen, kada
5 je to područje zauzeto, zaposednuto, onda komandant JNA u tom trenutku zna da
6 može da se osloni na civilnu policiju i civilne strukture za održavanje reda i
7 mira. I u tom trenutku, dakle, ta dva organa pregovaraju i vrše prenošenje
8 nadležnosti, ovlaštenja u tom smislu. Dakle, to je ono čega se tiče Vukovićevo
9 naređenje. On ne pominje konkretno zločine koji su počinjeni tokom operacija; on
10 daje primere pljačke, zlostavljanja, nad civilnim stanovništvom. I, sad, kaže to
11 je nešto što bi se moglo desiti ponovo nakon što ova konkretna operacija bude
12 završena, kada selo bude zauzeto i zato, kako bi se situacija što je moguće pre
13 normalizovala, civilna tela treba da stupe u akciju i u pregovore s tim u vezi
14 sa komandom JNA.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Imam još nekoliko pitanja, ali ću ih
16 ostaviti za kasnije.

17 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam ako nisam bio dovoljno
18 jasan. Možda nas to vodi predaleko, mogli bismo to, recimo, povezati sa tekućom
19 situacijom - sukob u Iraku, na primer. Onog trenutka kada je vojska ostvarila
20 svoje ciljeve, sad žele se uspostaviti to da civilne vlasti, ako postoje,

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 preuzmu odgovornost. To, naravno, znači da civilne vlasti moraju postojati. Nije
2 dovoljno da samo neko proglasi da one postoje, nego one stvarno moraju
3 postojati. To je dio procesa, dakle, mora se postaviti onda jedan sporazum -

4 G. MILOVANČEVIĆ: Oprostite, imam jedan prigovor. Kao primer se iznosi
5 situacija koja apsolutno nema veze za ovom, ni u pravnom ni u faktičkom smislu.
6 A, naime, u Iraku se nalaze američke, engleske - dakle, strane trupe. JNA je
7 bila oružana sila savezne države na sopstvenoj teritoriji, u momentu i u pogledu
8 datuma u kome se... o kome se u ovom slučaju radi. Tako da ja prigovaram ovakvom
9 objašnjenju koje iznosi ekspert. Hvala vam.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Black?

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislím da je ovaj primer bio stvarno samo
12 radi ilustracije, ali možemo preći na neko drugo pitanje, ili ću ja se pobrinuti
13 da se to razjasni ili će Vijeće to učiniti.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja sam siguran da će biti moguće da
15 ovo razjasnimo da se držimo činjenica ovog predmeta. Međutim, ono što sam htio
16 pitati, a oklijevao sam da to pitam: ja Vas razumijem kada kažete da postoji
17 period prelaza vlasti sa vojnih na civilne vlasti. Međutim, kako ja razumijem
18 stvari - a moram reći da se stvarno ni najmanje ne razumijem u vojna pitanja.
19 Međutim, na temelju onog što je bilo rečeno, očekivao bih da - do onog trenutka
20 dok ne dođe naređenje koje je izdala vojska, neki komandant, u kojem se kaže da
21 su vojne operacije sada prestale, mi sada predajemo vlast civilnim strukturama,
22 a do tada je vojska bila u kontroli - vojska ostaje zadužena za održavanje
23 discipline onih oružanih snaga koje više nisu možda u dejstvima, ali koje su
24
25
26
27
28
29
30

1 jednostavno u području kako bi se pobrinuli da nastavi se održavati red i mir.
2 Dakle, ako dođe do, recimo, pljačke od njihove strane, onda će se disciplinske
3 mjere provoditi od strane vojnih sudova, a ne civilnih sudova, čak i u toj fazi.

4 Zato bih ja normalno očekivao da postoji veoma jasan trenutak kada dođe
5 do prijenosa vlasti na civilne vlasti.

6 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Dozvolite da ja, u vezi s ovim,
7 pitam da li sam dobro razumio nešto što je rečeno u paragrafima 5 i 6. Naime, tu
8 se obraća Vojnom sudu, međutim, u vezi sa Vojnim tužilaštvom u Zagrebu, iz
9 Zagreba, sa sjedištem u Banja Luci. Možete li mi objasniti koji je značaj toga?

10 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, časni Sude, ja bih prvo odgovorio na
11 prvo pitanje časnog Suda. Naravno, točno je da do predaje vlasti može doći samo
12 temeljem naredbe. Ova naredba o kojoj sada govorimo nam ne omogućava da saznamo
13 kada je došlo do te predaje vlasti. Na kraju 2. paragrafa se spominje da postoje
14 tijela civilne vlasti, koja su, prema tvrdnjama komandanta, sposobna da
15 održavaju red i mir i da suzbijaju kriminalitet, zločine koje su prvenstveno
16 počinili civili. A sada da odgovorimo na drugo pitanje. Kada gledamo na pravila
17 koja se odnose na vojne sudove i vojna tužilaštva, o kojima se govori u prvom
18 dijelu mog izvještaja. Vojni sudovi i vojna tužilaštva rješavaju zločine koje su
19 navodno počinili pripadnici vojnih snaga, ali je moguće da su neki drugi ljudi

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bili uključeni. Na primjer, dobrovoljci, policajci. U tom slučaju, o istrazi
2 ovisi, kao i o suradnji između vojnih i civilnih sudova - moramo tu provjeriti,
3 recimo, da li je u to vrijeme djelovao civilni sud u Kninu - kako bi se vidjelo
4 tko će biti zadužen za krivično gonjenje i suđenje nevojnom osoblju koje je bilo
5 uključeno u zločine. Ali, prije nego što bi se sve to moglo dogoditi, mora
6 postojati neki sistem za predaju vlasti u određenim područjima.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možda sam Vas ponovo krivo razumio,
8 ispravite me ako ne. Koliko sam ja shvatio, na temelju Vašeg izvještaja, svaki
9 dobrovoljac, policajac, ako postane dio oružanih snaga, onda istovremeno i
10 potpada pod sistem vojne discipline. Dakle, ako je netko policajac, drugim
11 riječima, ili dobrovoljac - ako se dobrovoljno uključio u vojsku - nakon toga
12 disciplinske mjere protiv njega iznose vojni organi, a ne civilni sudovi, sve
13 dok ne dođe do prekida neprijateljstava. Dakle, dok ne postoje naređenja u tom
14 smislu.

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, istina je da, prema Zakonu o
16 općenarodnoj odbrani, svako ko uzme u ruke oružje i sudjeluje u obrani zemlje se
17 smatra pripadnikom oružanih snaga. Međutim, ja bih želio izreći jednu
18 opservaciju, naime, sljedeću - a to je spomenuto i u prvom dijelu mog izvještaja
19 - u određenom trenutku vidimo da je došlo do pojave tzv. dobrovoljačkih grupa.
20 Riječ je o paravojnim formacijama koje su uglavnom izvršavale političke ciljeve.
21 A kad govorimo, recimo, o grupama iz Srbije, oni su išli ka ciljevima poznatim

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 kao ostvarivanje "velike Srbije".

2 Kada sam radio istragu za izvještaj o predmetu *Milošević*, imali smo
3 cijeli niz dokumenata vezanih za zločine u tom području, mislim da su to bili
4 zločini iz zapadne Slavonije. I jedan organ bezbjednosti je informirao svog
5 nadređenog o tim zločinima, zatim je obaviješten vojni tužilac. Zatim je došlo
6 do prepiske između raznih vojnih tužilaštava, a onda je ta informacija bila
7 proslijeđena civilnom tužilaštvu u Novom Sadu, u Srbiji, jer je vojni tužilac
8 rekao: "To nisu bili pripadnici vojnog osoblja..." dakle, radilo se o
9 dobrovoljačkoj grupi "...pa mi nismo nadležni za njih."

10 Ja mogu, dakle, objasniti samo ono što sam viđao u dokumentima. Poput
11 Vas, ja sam također primijetio da postoji neslaganje između onog što je rečeno u
12 *de jure* pravilima, recimo, u zakonu o vojnim tužiocima i vojnim sudovima s jedne
13 strane i, s druge strane, uvođenje discipline i vojne pravde, u ovom slučaju
14 kada je riječ, na primjer, o dobrovoljcima.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mi čak nismo ni sigurni da se ovaj
16 paragraf odnosi na dobrovoljce.

17 SVJEDOK: [simultani prijevod] Htio sam samo učiniti objašnjenje
18 jednostavnijim time što bih dao uvod. Prema zakonu, svi dobrovoljci bi trebali
19 biti pod nadležnošću vojnih sudova. Međutim, u praksi se vidi da sam vidio

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 barem, eto, jednu iznimku. Kada govorimo o policiji, pak ja nisam proučavao
2 mjere policijskih struktura i pravila.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, ne, ja to razumijem, ali ako
4 policija sudjeluje u vojnoj akciji, onda se može zaboraviti na policijski
5 sistem, oni postaju onda dio vojne strukture i vojnih disciplinskih sudova, zar
6 ne?

7 SVJEDOK: [simultani prijevod] Tokom operacija bilo bi logično da prva
8 osoba koja obavještava vojnog tužioca o zločinima je vojni oficir, dakle, onaj
9 ko je bio njima nadređen ili neki vojnik koji je, dakle, sudjelovao u tim
10 operacijama. Međutim, kada je riječ o pokretanju postupka, ja Vam ne mogu
11 odgovoriti na pitanje. Na temelju dokumenata koje sam ja pregledao, ne mogu
12 izvući zaključak da li bi vojni tužilac trebao krivično goniti te ljude ili bi
13 oni trebali biti prebačeni na policijske strukture i civilne.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da se vratimo na moje prvo pitanje.
15 Ovaj paragraf, ipak, čini se onda da je kontradiktoran onoj *de jure* strukturi
16 discipliniranja unutar vojnih struktura, kako je mi shvaćamo.

17 Vi niste očevidac, Vi ste vještak. Prema tome, Vi ne možete objašnjavati
18 na temelju činjenica koje poznajete iz prve ruke. Dakle, moje pitanje je: Da li
19 se može zaključiti da na temelju onog što stoji u ovom paragrafu, je zapravo da
20 je tekst suprotan onome što bi se trebalo događati, kad uzmemo u obzir zakon o
21 ratu u toj zemlji?

22 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, to je točno, časni Sude.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala. Želite da se dokument uvrsti u
2 spis?

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, časni Sude.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava. Molim da se
5 dodijeli broj dokaznog predmeta.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 59.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

9 P: Da razjasnimo, da ne uvodimo veću zbrku. Gospodine Theunens, recite,
10 da li postoji razlika između toga tko ima komandu nad jedinicama i Operativnim
11 grupama i toga ko ima nadležnost da sudi ljudima koji su sudjelovali u
12 eventualnim kršenjima koja su počinjena? Ili je komandna i disciplinarna
13 nadležnost nešto što je direktno povezano?

14 O: Ako sam dobro razumio Vaše pitanje, postoji razlika, i morala bi
15 postojati vojna pravda, sistem vojnog pravosuđa bi morao biti nezavisan. U
16 vojsci postoji također razlika između disciplinskih mjera i pravosudnih mjera.
17 Disciplinske mjere se uvode za sitnije prekršaje; na primjer, ako neko ne
18 izvršava neke sitnije zadatke, ili kasni, ili nešto. A što se tiče vojnog
19 pravosuđa, komandant kao bilo koji oficir JNA, kao što smo ranije rekli, ima
20 dužnost da izvjesti o navodnim kršenjima zakona i običaja ratovanja. On također
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 može izdati zadatak ljudima da izvrše istragu. Međutim, tradicionalni postupak
2 koji je zasnovan na doktrini jeste taj da bi komandant trebao obavijestiti
3 organe bezbjednosti ili vojnu policiju, koji onda izvršavaju istragu, a zatim se
4 informacija kroz ove kanale - dakle, ili organ bezbjednosti, ili kanale vojne
5 policije - prenosi nadležnim organima, a u prvoj instanci to je vojni tužilac,
6 da bi se na neki način izbjeglo uplitanje komandanta u pravosudni sistem.

7 P: Ako znate odgovor, da li bi bilo moguće da, tokom istrage, dođe do
8 prebacivanja postupka na neko drugo tijelo, a ne na vojne pravosudne organe?

9 O: Na ranije proučavanim dokumentima zasnivam ovo - a radi se o
10 dokumentima iz predmeta *Milošević* i vezano za zapadnu Slavoniju - moj odgovor bi
11 bio da.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A u odnosu na ovaj predmet?

13 SVJEDOK: [simultani prijevod] U mom izvještaju, na stranici 118, na
14 vrhu, ja sam govorio o nizu dokumenata u kojim je zapravo riječ o izvještajima
15 organa bezbjednosti i vojne policije o zločinima koji su počinjeni u Škabrnji,
16 mjestu zapadno od Knina, 18. novembra 1991.

17 Prije nego što se pozabavimo tim dokumentima, želio bih skrenuti Vašu
18 pažnju na stranicu 117 u engleskoj verziji, gdje se u paragrafu 2, Škabrnja-
19 Nadin, vidimo da je 20. novembra vojno-pomorska oblast - koja je najviša
20 komandna struktura JNA u tom području, a koja je također nadređena 9. korpusu

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 - je upoznata od strane europskih promatrača o informacijama koje su oni dobili
2 od hrvatske strane o: "Zločinu nad 30 osoba koje su poklane u Škabrnji." MEZ
3 traži vojnu oblast da im omogući pristup u Škabrnju; to se odbija. Međutim, oni
4 zatim traže od 9. korpusa da sastave izvještaj o situaciji, što se dogodilo, jer
5 se Škabrnja nalazi u zoni odgovornosti 9. korpusa.

6 Dokumenti o kojima sam razgovarao, tj. koje sam razmatrao ovdje, dakle,
7 taj zahtjev MEZ-a, to je dokument koji sam ja pronašao kada sam pregledavao
8 hrvatske državne arhive. Nažalost, nisam našao odgovor 9. korpusa. Neki
9 dokumenti nisu, dakle, bili tamo. Dakle, ne mogu reći da li je 9. korpus dobio
10 zadatak od nadređene komande da istraži taj zločin.

11 Jedino što imamo su izvještaji koji su sastavljeni nešto kasnije u
12 novembru, pa zatim u periodu do marta 1992., od strane organa bezbjednosti koji
13 su spomenuti na strani 118 mog izvještaja, vezanim za te zločine. Mi nemamo
14 dokumente koji se na to nadovezuju, tako da nisam u stanju da kažem da li su
15 neke mjere bile poduzete na temelju istrage organa bezbjednosti koji su jasno
16 identificirali navedene počinitelje. Rekli su da su "Ta ubojstva počinjena od
17 strane pripadnika osoba iz Teritorijalne obrane Benkovac". Spominje se jedna
18 grupa koja se zove "Opačić", ne znam šta se dogodilo kasnije.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Naravno, Vi ne biste trebali ni biti
2 u položaju da odgovorite na to, ali mislim da bih htio sada nešto reći. Naime,
3 ovdje imamo situaciju koja se razlikuje od one o kojoj smo ranije razgovarali.
4 Ovdje MEZ traži istragu i vojska se želi zaštititi, ne žele dati MEZ-u dozvolu
5 niti im omogućiti da saznaju šta se dogodilo. Kažu: "Ne, ne dozvoljavamo vam da
6 dođete ovamo, mi ćemo izvršiti istragu." I onda im ne daju izvještaj o tome. To
7 je situacija koja se razlikuje od situacije u kojoj vojska sama smatra da su
8 neki njihovi pripadnici počinili zločin i želi da izvrši disciplinske mjere nad
9 njima.

10 Ne znam da li je to ono čime ste se htjeli pozabaviti, gospodine Black,
11 Vašim pitanjem i mislim da smo izašli iz okvira njega, ali prepuštam Vam sada
12 riječ, da završite cijelu priču.

13 G. BLACK: [simultani prijevod]

14 P: Da li znate, u ovoj situaciji o kojoj smo sada razgovarali, da su
15 policijske jedinice bile podređene komandantu JNA u nekoj operaciji? Da li
16 znate, zapravo, kakvu odgovornost je policijski komandant tih jedinica imao u
17 takvim situacijama, u slučaju da je došlo do nekakvih navodnih kršenja za
18 vrijeme vojnih akcija?

19 O: Zdravorazumski mogu reći da vjerojatno bi, ali moj je izvještaj
20 temeljen na vojnim aspektima, tako da ja stvarno ne mogu odgovoriti da li bi

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 komandant policije mogao ili trebao tako nešto raditi. Radije ne bih odgovorio
2 na to pitanje.

3 P: Samo da razjasnimo, da vidimo da li smo do kraja razumjeli sva
4 pitanja Vijeća: tužilaštvo iz Zagreba, da li je to vojno ili civilno tužilaštvo?

5 O: Ja znam da je u to vrijeme u Zagrebu postojao vojni tužilac; međutim,
6 zbog razvoja događaja u Hrvatskoj, to vojno tužilaštvo moralo je biti prebačeno,
7 da tako kažem, u manje nesklono područje, i mislim da se zbog toga govori o
8 Banjoj Luci.

9 P: Gdje se nalazi Banja Luka?

10 O: Banja Luka se nalazi u Bosni i Hercegovini, u zapadnom dijelu.

11 P: Hvala Vam. Pogledajte dokument koji smo -

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je još uvijek ista točka?

13 Da li je sada pravi trenutak da napravimo pauzu? Trebali smo raditi... Ne,
14 ne, ja sam pogriješio.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislim da imamo vremena do 10.15h.

16 P: Dakle, ovo je nešto što je spomenuto na stranici 118 izvještaja, broj
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 je 2065, to je 65ter broj, a ERN broj je 04144389.

2 Gospodine Theunens, to je onaj dokument o kojem ste maloprije govorili,
3 koji sad vidimo na ekranu?

4 O: Da, časni Sude, ovo doista jeste Komanda vojne oblasti, dakle
5 nadređena komanda 9. korpusu, koja prosljeđuje zahtjev misije Evropske
6 zajednice 9. korpusu i tu se ponovo vidi da je Škabrnja u zoni odgovornosti 9.
7 korpusa.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument, umjesto da
9 ponavljamo šta je već rečeno, bude uvršten u spis.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj.

11 TAJNIK: [simultani prijevod] To je dokazni predmet 60.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

14 P: Gospodine Theunens, imamo još jednu važniju temu unutar trećeg dijela
15 Vašeg izvještaja, a riječ je o osnivanju Teritorijalne obrane RSK i pretvaranja
16 u "brigade specijalne policije". Dakle, to počinje na stranici 118 izvještaja,
17 zapravo, strani 140 u B/H/S-u.

18 Moje prvo pitanje je šta je taj Vanceov plan, kako je do njega došlo,
19 koje su njegove odredbe?

20 O: Časni Sude, 23. novembra 1991. predsjednik Hrvatske - Franjo Tuđman,
21 predsjednik Srbije - Slobodan Milošević, i savezni sekretar za narodnu odbranu -
22 general armije Veljko Kadijević, potpisali su prekid vatre, tj. sporazum o
23 prekidu vatre u Ženevi, koji je bio prečasnik Vanceovog plana, oko kojeg je
24
25
26
27
28
29
30

1 postignut sporazum od strane istih ljudi 2. januara 1992.

2 Vanceov plan se sastojao od tri faze: prva je bila raspoređivanje
3 "Plavih šljemova", tj. mirovnih snaga UN-a, u određeni broj područja u
4 Hrvatskoj, koja su dobila ime UNPA zone, dakle, zaštićene zone Ujedinjenih
5 naroda. Te UNPA zone su bile područja u Hrvatskoj u kojima je, barem prema
6 glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, bilo potrebno da se naprave specijalne
7 organizacijske mjere da bi se održao mir i sigurnost. To su područja gdje je
8 bilo prije sukoba ili, kao posljedica sukoba, srpsko stanovništvo bilo ili u
9 većini ili u znatnoj manjini.

10 Druga faza tog plana predviđala je demilitarizaciju, drugim riječima,
11 povlačenje JNA i hrvatskih snaga, koje su se u to vrijeme zvale HV, kao i
12 demobilizaciju i raspuštanje, te razoružavanje lokalnih srpskih Teritorijalnih
13 obrana. Naoružanje TO se trebalo držati u skladištima, po sistemu dvostrukog
14 ključa. To "dvostruki ključ" je značilo, zapravo, da jedan ključ imaju
15 pripadnici mirovnih snaga UN-a, dakle UNPROFOR, a drugi SAO Krajina ili
16 Teritorijalna obrana, dakle lokalni Srbi. SAO Krajina i lokalni Srbi su imali
17 pravo da održavaju i dalje lako naoružane policijske snage, koje bi onda bile
18 pod nadzorom policije UN-a.

19 A treća faza Vanceovog plana je podrazumijevala održavanje mira i
20 bezbjednosti, kako bi se omogućio povratak izbjeglica, bez obzira koje
21 nacionalnosti.

22 Općenito govoreći, Vanceov plan, kao što je bilo navedeno u rezolucijama
23 Vijeća sigurnosti i drugim izvještajima, je bio samo privremeni sporazum, tako
24 da je to bio jedan od problema u njegovoj provedbi.

25

26

27

28

29

30

1 P: Koji su bili rokovi tog Vanceovog plana?
2 O: Nisam siguran da su postojali neki određeni rokovi. Prvobitni mandat
3 UNPROFOR-a, prema rezoluciji, je bio godinu dana. Međutim, u rezoluciji je
4 također bilo navedeno, kao što sam i spomenuo - naime, Vanceov plan je bio
5 zamišljen kao privremeni mehanizam koji je trebao ostvariti uvjete mira i
6 sigurnosti, kako bi se omogućili pregovori o političkom rješenju - dakle,
7 Vanceov plan nije onemogućavao ili bio nešto što je predupređivalo političko
8 rješenje u sukobu.

9 I to je bio jedan od problema, jer su dvije strane koje su bile
10 uključene, dakle, Hrvatska i Srbi iz SAO Krajine, kasnije su oni postali RSK,
11 oni su imali drugačije, i to potpuno drugačije tumačenje toga. Hrvatska je
12 doživljavala Vanceov plan kao jako kratkoročno rješenje. Nisu željeli da
13 prisutnost UN-a traje kao na, recimo, Cipru, dok su Srbi u Krajini, u RSK-u,
14 smatrali da je Vanceov plan potvrda, konsolidacija postojanja njihovog entiteta,
15 u to vrijeme.

16 P: Gospodine Theunens, sada ću Vam postaviti nekoliko pitanja o ovome
17 što ste nam već rekli. Zamolit ću Vas da pogledate stranu 120 Vašeg izvještaja,
18 a to je na strani 141 verzije na B/H/S-u. Tamo imamo jednu kartu, to je ona
19 strana u boji koju sam ja podijelio jučer, i sve će se na toj karti jasnije
20 vidjeti.

21 Gospodine Theunens, molim Vas, recite nam što se vidi na ovoj karti na
22 strani 120?

23 O: Časni Sude, ta karta na strani 120, ja sam ju pronašao u dokumentima
24
25
26
27
28
29
30

1 koji su na raspolaganju Tužilaštva. Iz formulacije, moglo bi se zaključiti da
2 su taj dokument, tu kartu, napravile vlasti RSK. Tu se prikazuju UNPA zone,
3 zajedno sa zonama koje su bile poznate kao "ružičaste zone". Možda da prvo
4 objasnim legendu ovdje?

5 P: Izvolite.

6 O: Iako je na B/H/S-u jasno, pod broj 1 se govori o dijelu zapadne
7 Slavonije, gdje nije bilo stalne prisutnosti UNPROFOR-a. Dakle, radi se o dijelu
8 zapadne Slavonije gdje je broj Srba bio značajan, ali nije bilo stalnog
9 prisustva "Plavih šljemova" UN-a. Oni su bili samo u UNPA zonama, ali su
10 patrolirali tim područjima.

11 Broj 2 se odnosi na područje Miljevac ili Miljevci, to jest Miljevački
12 Plato. Riječ je o jednom području koje nije bilo unutar UNPA zone, nego unutar
13 jedne "ružičaste zone". "Ružičaste zone" su bila područja izvan UNPA zona, u
14 kojima je postojao velik broj Srba.

15 Zašto su one bile "ružičaste zone"? Problem je bio u tome da su granice
16 UNPA zona dogovorene u periodu između novembra 1991. i januara 1992. U nekim
17 područjima, borbe su se nastavile. Hrvatska je željela da te UNPA zone budu što
18 je moguće manje. Možda preuveličavam, ali otprilike takva je bila situacija, jer
19 su te UNPA zone bile dio hrvatskog teritorija, na kojem hrvatske vlasti nisu
20 imale nikakve vlasti.

21 S druge strane, Srbi su naravno htjeli da UNPA zone budu što je moguće
22 veće; što više teritorija imate, to je vaša moć veća. Pronađen je kompromis.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 Utvrđene su granice UNPA zona, ali kada je došlo do razmjешtanja mirovnih snaga
2 UN-a, a to je bilo negdje u aprilu 1992., situacija na terenu je bila takva da
3 je i izvan UNPA zona postojala znatna srpska prisutnost. Dakle, izvan zona,
4 izvan područja gdje su snage UNPROFOR-a trebale biti razmještenе i, dakle, bili
5 su bez zaštite. I zbog toga su definirane te "ružičaste zone", gdje je, dakle,
6 postojao značajan broj Srba, gdje nije bilo stalne prisutnosti UNPROFOR-a, ali
7 gdje je UNPROFOR trebao vršiti patrole.

8 Broj 2 na karti je Miljevački Plato.

9 Broj 3 je područje Maslenice.

10 Broj 4 -

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hoćete reći da ima dva puta broj 3?

12 Zar ima dve Maslenice?

13 SVJEDOK: [simultani prijevod] U pravu ste, časnі Sude. Broj 3 na desnoj
14 strani, znači, na jugoistoku, označava Peruću, a broj 3 sa leve strane označava
15 Maslenički most, koji je postojao pre sukoba.

16 Broj 4 označava područje Medak, a kao što sam ja već rekao, ova karta je
17 iz izvora RSK. Područja 2, 3 i 4 - a mislim na oba broja 3 - su područja u
18 kojima su hrvatske snage vodile operaciju u periodu od juna 1992. do septembra
19 1993. Hrvatska vojska je pokrenula operaciju na Miljevačkom Platou u junu
20 1992.g. Slični događaji su se desili u području Peruće i Maslenice u januaru

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 1993.g. I, da zaključim, hrvatska vojna operacija vođena je i u području
2 poznatom pod nazivom Medački Džep, u septembru 1993.g.

3 Broj 5 označava zapadnu Slavoniju, odnosno, deo zapadne Slavonije gde su
4 bili razmešteni pripadnici UNPROFOR-a.

5 Zatim, broj 6 označava Sektor jug i broj 7 Baranju i istočnu Slavoniju,
6 a to je bilo poznato i kao Sektor istok. Nisam rekao da je zapadna Slavonija
7 bila poznata i kao Sektor zapad, a severni deo, označen plavom bojom, je bio
8 poznat kao Sektor sever, u dokumentima UN-a. Dakle, postoje tri UNPA zone,
9 zaštićene zone Ujedinjenih nacija, koje su podeljene na četiri sektora i sve je
10 to rečeno sada, kada smo govorili o karti.

11 G. BLACK: [simultani prijevod]

12 P: Gospodine Theunens, kažete da je u najvećoj UNPA zoni bilo dva
13 sektora. Zna li nam reći gde se nalazi, otprilike, granica između ta dva
14 sektora?

15 O: Časni Sude, ako pogledate kartu, videćete da je Bihać upisan u zonu
16 bele boje, levo od legende. Granica između Sektora sever i Sektora jug je,
17 otprilike, manje-više horizontalna linija koja prolazi južno od Bihaća, ali kroz
18 plavu zonu. Dakle, zapravo se radilo o granicama koje su bile više tehničke
19 prirode i koje su postojale za svrhe UNPROFOR-a.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo je bilo čisto zato da
21 bismo Vas o svemu ovome obavestili. Ja nisam planirao da od svedoka tražim da
22 bilo šta unosi u ovu kartu od oznaka ali, ako želite, on može označiti ovu
23 granicu.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, možda ne bi bilo loše da se to
2 sada učini, a mi ćemo se na to nešto kasnije vratiti. Da li ćemo ovaj dokument
3 uvrstiti sada u spis? Ono što znam je da je on već uvršten u spis, ali bi
4 trebalo možda odrediti broj?

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, možda je ovo prilika da
6 pokušamo da po prvi put unesemo oznake elektronskim putem.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dobro, možda bi dokument mogao biti
8 označen sa 6A ili sa 6. Dakle, pređimo na tu elektronsku izvedbu.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] To je stranica 120 engleske verzije.
10 Mislim da je, nadam se da je u boji, iako nisam siguran.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nema veze, iako crno-belo nije više u
12 modi, ali uvek funkcioniše. U redu, uradićemo to sada na taj tradicionalni
13 način.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Dakle, postoji razlika u stranicama u
15 engleskoj i u verziji na B/H/S-u. To je negde oko 140. stranice, što se tiče
16 elektronske verzije, no, da ne pravim zbrku, najjednostavnije je reći da je na
17 papiru to stranica 120 izveštaja.

18 Časni Sude, možda bi bilo dobro da mi to uradimo na tradicionalni način,
19 pa ću videti sa Sekretarijatom da se učini što je potrebno za naredni dokument.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, učinimo to tako onda.
2 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću sada poslužitelja da svedoku dâ
3 ovaj dokument i da se onda to stavi na grafoskop.
4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.
5 G. BLACK: [simultani prijevod] Želeo bih da proverimo da nam audio-
6 kabina omogući da vidimo na video kanalu ono što se prikazuje na grafoskopu.
7 Časni Sude, čak i kada se radi na tradicionalan način, čak i tada se dešava da
8 imamo probleme, zar ne?
9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, da. Izgleda da imamo problema,
10 tehničkih problema sa audio-kabinom.
11 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, znate šta? Možda je dovoljno
12 da svedok to označi, a možda nije nužno da mi sad sve vreme gledamo kako on to
13 ucrtava.
14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.
15 G. BLACK: [simultani prijevod]
16 P: Gospodine Theunens, zamoliću Vas da uzmete tu kartu sa stranice 120,
17 o kojoj smo govorili, i da ucrtate olovkom liniju razgraničenja između dva
18 sektora.
19 O: Želeo bih da naglasim da je to otprilike, zato što je karta vrlo mala
20 i zato što je i sam UNPROFOR koristio ovu granicu čisto iz tehničkih razloga,
21 jer su i jedna i druga zona potpadale pod isti mandat.
22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.
23 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću da ovo uđe u spis.
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li želite da ovo bude deo dokaznog
2 predmeta 6, ili da mu se dodeli potpuno novi broj?

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Kako Vi želite.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja bih novi broj. Dakle, dokument je
5 uvršten.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 61, časni Sude.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

9 P: Gospodine Theunens, na stranicama 100 i 121 svog izveštaja - a to su
10 stranice 142-143 izveštaja na B/H/S-u - govorite o stvaranju Republike Srpske
11 Krajine, odnosno RSK. Možete li nam reći kada je do toga došlo?

12 O: Ako se dobro sećam, ustav RSK je usvojen u decembru 1991.g. Ali ja o
13 tome baš nisam govorio u svom izveštaju, jer sam se usredsredio na vojne
14 aspekte. Govorili smo, dakle, o 1991., događajima iz 1991. godine. A postojala
15 je i SAO Zapadna Slavonija i SAO Baranja, Istočna Slavonija i Zapadni Srem, koje
16 su se priključile SAO Krajini, što je dovelo do nastanka RSK, i mislim da je taj
17 postupak, da se taj proces odvijao početkom 1992. godine.

18 P: Na stranici 122 izveštaja, Vi navodite da je Ustav RSK, novi Ustav
19 RSK, definisao oružane snage. Koja je definicija prisutna u tom Ustavu?

20 O: Pa, oružane snage - na temelju Člana 102 januarskog ustava RSK,
21 Teritorijalna odbrana RSK predstavlja oružane snage RSK.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Je li to u skladu sa Vanceovim planom?

2 O: Pa, Vanceov plan je predviđao da se obavi demobilizacija,
3 razoružavanje, i raspuštanje Teritorijalne odbrane i, što se toga tiče, ono što
4 je učinjeno bilo je u skladu sa Vanceovim planom. Ali, kao što se kasnije u
5 izveštaju navodi, izvesni aspekti ovog Ustava su takođe sprovedeni u praksi i na
6 taj način predstavljaju kršenje Vanceovog plana.

7 P: Rekli ste da postoje tri faze u Vanceovom planu. To je u sukobu, u
8 suprotnosti sa kojim, sa kojom fazom?

9 O: Pa, u suprotnosti sa drugom fazom, zato što je u toj fazi RSK bilo
10 dozvoljeno da drži samo lako naoružane policijske snage.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, prešao bih na novu podtemu,
12 pa bi možda bilo dobro sada napraviti pauzu.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, prekidamo sa radom, vraćamo
14 se u petnaest do jedanaest.

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

16 ... Početak pauze u 10.14h

17 ... Sjednica nastavljena u 10.48h

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sestii.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pre nego što nastavite, gospodine
20 Black, jedno proceduralno pitanje. Pretresno veće je obavješteno da će nam ova
21 sudnica biti na raspolaganju za ceo današnji dan, pa smo mislili da bi možda
22 mogli da radimo duže, znači, još sat vremena i petnaest minuta posle podne, tako
23 bismo nadoknadili. Pitanje na koje očekujem odgovor je: da li vam to odgovara?

24

25

26

27

28

29

30

1 A kad kažem "svi", mislim ne samo na Optužbu i na Odbranu, već i na prevodioce i
2 sve ostalo osoblje koje radi na ovom suđenju. Šta Vi kažete, gospodine Black?

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Optužbi to u potpunosti odgovara.

4 G. MILOVANČEVIĆ: Saglasni smo, časni Sude /nerazgovijetno/.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Da li prevodioci govore za
6 sve, ili samo za prevodioce?

7 [Raspravno vijeće i prevoditelji se savjetuju]

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, bilo bi dobro da to
9 učinite u toku naredne pauze i da nam odgovor date posle toga. Imamo još jednu
10 sesiju nakon te pauze? Imamo. U redu, hvala Vam puno.

11 Gospodine Black, izvolite.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Pre nego što se
13 vratimo na sam izveštaj, hteo bih da kažem sledeće: skrenuta mi je pažnja na to
14 da gospodin Theunens radi na onoj karti, na onom grafikonu, koji je Pretresno
15 veće od njega zatražilo, a s obzirom da ja nemam nikakvih kontakata sa svedokom
16 van ove sudnice, koristim ovaj trenutak da to kažem. Gospodine Theunens, kad to
17 završite, molim Vas da nas o tome obavestite.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, hvala Vam. Izvolite,

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nastavite.

2 G. BLACK: [simultani prijevod]

3 P: Gospodine Theunens, molim Vas da pređemo sad na narednu temu. To
4 počinje na 126. stranici Vašeg izveštaja, 146. stranica izveštaja na B/H/S-u. I
5 tu Vi, na nekoliko stranica, govorite o pomoći koju je JNA pružila
6 Teritorijalnoj odbrani RSK. Pogledaćemo nekoliko dokumenata za koji čas, ali
7 želeo bih sada da počnete tako što ćete nam ukratko reći kakvu je pomoć TO
8 primila od JNA u prvoj polovini 1992.g.?

9 O: Tokom prve polovine 1992. i, konkretnije, u periodu od februara do
10 aprila te godine, Savezni sekretarijat za narodnu odbranu, znači SSNO, i JNA -
11 koja mu je bila podređena, obezbedili su podršku TO-u u tri domena. Kao prvo, u
12 domenu organizacije, to znači standardne operativne procedure. Kao drugo, JNA i
13 SSNO su pomagale u obezbeđivanju kadrova. I, kao treće, u obezbeđivanju
14 logističke podrške.

15 P: Zamoliću Vas sada da pogledate dokument koji nosi broj 1210, na
16 spisku 65ter, a ima evidencijski broj 02077072, za verziju na B/H/S-u, sve do
17 7088.

18 Gospodine Theunens, kada se ovaj dokument pojavi na ekranu, pred Vama,
19 zamoliću Vas da nam kažete o kakvom se dokumentu radi i da li se on tiče nekog
20 od ovih vidova pomoći, o kojima ste upravo govorili.

21 O: Časni Sude, molim vas da pogledate drugu stranicu.

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Primećujem da ja na ekranu imam dokument
23 na B/H/S-u, a ne na engleskom. Ne znam da li je sa vama ista situacija.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUTKINJA NOSWORTHY: [simultani prijevod] Ekran za *LiveNote* prikazuje
2 verziju na engleskom.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude da, moguće je, mi možemo da
4 koristimo elektronsku dokumentaciju, da izaberemo dokument na B/H/S-u ili na
5 engleskom. Mi to ne moramo sada pokušati, ali možemo videti u budućnosti da li
6 je to izvodljivo.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, ja vidim da ja sad već mogu da
8 izaberem koji dokument želim da vidim na ekranu.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] U redu.

10 P: Nastavite, molim Vas, gospodine Theunens.

11 O: U zaglavlju, u gornjem levom uglu dokumenta, stoji da je ovo
12 naređenje izdao Sekretarijat za narodnu odbranu, poznat pod skraćenicom SSNO,
13 datum 27. februar 1992.g. I, kao što se vidi iz prve stranice, radi se o
14 naređenju koje se bavi organizacionim pitanjima i formacijskim promenama. Ja
15 neću sada da se upuštam u detalje, osim ako Vi to ne zatražite i ti se sve
16 informacije i detalji, organizacijska pitanja tiču različitih jedinica i komandi
17 u RSK TO, bilo na nivou RSK ili na nižim nivoima. Dakle, iz ovog dokumenta se
18 vidi, da je struktura Teritorijalne odbrane RSK u februaru 1992.g. bila određena
19 od strane Sekretarijata za narodnu odbranu.

20 P: Recite nam, kojoj vladi je pripadao ovaj Savezni sekretarijat za
21 narodnu odbranu?

22 O: Pa, to je bio deo Vlade SFRJ.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.
2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis. Molim
3 broj.
4 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 62.
5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.
6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.
7 P: Naredni dokument koji bih Vas zamolio da pogledate ima broj 1300, sa
8 spiska 65ter. Evidencijski broj je 02076683 do 6684, za verziju na B/H/S-u.
9 O: Ovde se radi o naređenju 9. korpusa, poznatog pod nazivom Kninski
10 korpus iz... Zapravo, to je redovni borbeni izveštaj, a ne naređenje, ispravljam
11 se. Poslan je komandnom centru 2. vojne oblasti. Druga vojna oblast je formirana
12 krajem 1991.g., početkom 1992.g., i pokrivala je teritoriju Bosne i Hercegovine
13 uz izuzetak jednog manjeg dela istočne Bosne i Hercegovine. Želeo bih da Vam
14 skrenem pažnju na poslednji paragraf ovog redovnog borbenog izveštaja, to je na
15 stranici broj 4, gde vidimo - a pokažite sada, molim Vas, vrh stranice - dakle,
16 videćete da je ovo naređenje potpisao generalmajor Ratko Mladić. A u pogledu
17 teme o kojoj govorimo, onaj deo koji je podvučen je najrelevantniji. Između
18 ostalih odluka koje je komandant doneo, navodi se namera da se nastavi sa
19 pružanjem pomoći štabu Teritorijalne odbrane i MUP-u Republike Srpske Krajine. I
20 tu govori ne samo o pomoći u domenu organizacijsko-formacijskih promena, o
21 kojima smo do sada, govorili, već i u domenu opremanja jedinica Teritorijalne
22 odbrane i MUP-a.
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možete li nam protumačiti šta znači
2 to "Čišćenje Gline i okoline"?

3 SVJEDOK: [simultani prijevod] Pa, iz ovoga to nije 100% jasno.
4 Uobičajeno, tokom vojnih operacija, kada se, na primer, vode ofanzivna dejstva,
5 napadi na primer, postoji - kada je zadatak ostvaren, kada je neki objekat
6 zauzet - uvek postoji rizik da su preostali neki džepovi otpora. Znači, da su u
7 nekim delovima ostali neprijatelji i zbog toga se sprovodi to "čišćenje". Znači,
8 radi se o uklanjanju džepova otpora.

9 Taj isti termin, koji se koristi u engleskom, *cleaning*, koji znači to,
10 čišćenje, može se koristiti i u nekom drugom kontekstu. Na primer, može biti na
11 terenu životinja koje su nastradale i njihova tela se moraju ukloniti, kako ne
12 bi došlo do izbijanja zaraza.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, ali u ovom kontekstu, znači,
14 vezano za ovaj dokument, jeste li nam u stanju reći šta to znači?

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ne, nisam, a na temelju onoga što ja znam
16 u pogledu situacije u Drnišu, ja ne mislim da ovo ovde znači čišćenje tih
17 džepova otpora.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten. Molim da mu se
2 odredi broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 63.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

6 P: Sledeći dokument ima oznaku 1325 /u engleskom transkriptu: "1324"/,
7 na spisku po pravilu 65ter, i evidencijski broj na B/H/S-u je 02076818 do 6830.

8 Gospodine Theunens, kad se to pojavi na ekranu, hoćete li nam reći o
9 čemu se radi u ovom dokumentu i da li odnosi na jednu od vrsta pomoći koju ste
10 Vi spomenuli?

11 O: Časni Sude, ovo je naređenje iz SSNO-a, od šefa kadrovske službe i
12 tiče se kadrovske podrške. Spominju se 72 viša i niža oficira, a mislim da je
13 ovde bilo i podoficira, i ovim ljudima je bilo naređeno da se pridruže
14 Teritorijalnoj odbrani RSK, na raznim nivoima. Neki su poslani u Generalštab, u
15 Glavni štab, a drugi su se pridružili raznim jedinicama. I oni su svi bili
16 oficiri JNA.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodeli dokazni broj i ovom
18 predmetu.

19 TAJNIK: [simultani prijevod] Ovo će biti dokazni predmet 64.

20 G. BLACK: [simultani prijevod]

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Sledeći dokument ima oznaku 1314, po pravilu 65ter, a evidencijski
2 broj B/H/S verzije je 01065887. Gospodine Theunens, molim Vas da nam kažete šta
3 je ovo, kakav je ovo dokument i na koju vrstu pomoći se odnosi?

4 O: Časni Sude, to se odnosi, ovaj dokument, na treću vrstu podrške koju
5 je JNA pružala Teritorijalnoj odbrani RSK. Pre svega, podrška u logistici. Kao
6 što smo danas rekli, u drugoj fazi Vanceovog plana se predviđalo povlačenje
7 snaga JNA i HV-a iz zaštićenih zona UN-a. Što se tiče JNA, ovo naređenje je od
8 3. aprila 1992. godine, i tu stoji da su nekretnine, i razni drugi materijal,
9 predat Teritorijalnoj odbrani RSK pre nego što je JNA napustila tu teritoriju. I
10 zatim ovaj dokument, ovo naređenje, dalje pojašnjava proceduru koja je trebala
11 da bude u toj predaji ispoštovana.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument takođe usvoji.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da nam se dodeli broj.

14 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 65.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala lepo.

16 P: Gospodine Theunens, sada prelazimo na novu temu. Na strani 130 Vašeg
17 izveštaja, a na strani 150 izveštaja na B/H/S-u, Vi govorite o tome kako su se
18 jedinice Teritorijalne odbrane RSK pretvorile u specijalnu policiju, ili u
19 posebne jedinice milicije, u njihove brigade. Pre nego što pogledamo ove
20 dokumente, kažite nam zašto su se uopšte ove jedinice Teritorijalne odbrane
21 pretvorile u jedinice milicije?

22 O: Časni Sude, odgovor na to pitanje leži u Vanceovom planu. Kao što smo
23
24
25
26
27
28
29
30

1 već rekli, druga faza Vanceovog plana predviđa demobilizaciju, raspuštanje i
2 razoružavanje Teritorijalne odbrane RSK i tamo stoji da će ubuduće policija da
3 nosi samo lako lično naoružanje. Time što se Teritorijalna odbrana pretvorila
4 sada u jedinice milicije, oni su zapravo izigrali ovaj Vanceov plan.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne radi se o tome da se odgovor na
6 ovo pitanje može naći u Vanceovom planu, već se radi o tome da su oni na ovaj
7 način odgovorili na Vanceov plan, time što su izigrali određene odredbe tog
8 plana.

9 SVJEDOK: [simultani prijevod] Tako je, časni Sude.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

11 G. BLACK: [simultani prijevod]

12 P: A sada, molim Vas, da pogledamo prvi dokument u okviru ove teme, a to
13 je dokument po 65ter listi, koji nosi broj 244B. Evidencijski broj na B/H/S-u je
14 02170670.

15 Dok čekamo da se taj dokument prikaže, zamoliću gospodina Theunensa da
16 nam ukratko navede različite oblike ove transformacije jedinica, iz jedinica
17 Teritorijalne odbrane u jedinice policije.

18 O: Časni Sude, to je urađeno na taj način što su ljudi prebačeni iz
19 jedne jedinice u drugu. To se odnosi na oficire koji su bili u komandnom kadru
20 ili su, jednostavno, bili pripadnici Teritorijalne odbrane i onda su prebačeni u
21 ove posebne jedinice milicije, u njihove brigade. I tako da su se spoljnom svetu
22 oni prikazivali kao milicajci. Nešto manje sofisticirani metod je bilo
23 prefarbavanje vozila, tako da su oni u tom smislu ispoštovali naređenje

24

25

26

27

28

29

30

1 da se sada vojna vozila, koja je ranije koristila JNA ili Teritorijalna odbrana,
2 prefarbaju i da počnu da liče na policijska vozila. To su isto uradili i sa
3 nekim naoružanjem.

4 P: Sada pogledajte, molim Vas, ovaj dokument na ekranu. O čemu se ovde
5 govori?

6 O: Ovo je predlog za unapređenje pukovnika Borislava Đukića. Ovaj
7 predlag je poslao predsednik RSK, Goran Hadžić. On je postao predsednik početkom
8 1992. godine, kada je zamenio Milana Babića. Jedan od razloga što je Babić
9 uklonjen sa te funkcije je što je odbio da prihvati Vanceov plan. Sada da
10 pogledamo prvu stranu ovog dokumenta. Vidimo u prvoj rečenici da se Borislav
11 Đukić opisuje kao pukovnik pešadije. Sećate se, sigurno, na osnovu dokumenata
12 koje smo juče pogledali, da je on u drugoj polovini 1991. godine, bio komandant
13 221. motorizovane brigade JNA, koja je bila raspoređena u području Knina.
14 Ukoliko pogledamo dalje ovaj dokument, videćemo u poslednjem pasusu na strani 1
15 da, posle proglašenja RSK, Đukić je bio postavljen za pomoćnika ministra
16 unutrašnjih poslova i, isto tako, da je postao komandant specijalnih, posebnih
17 jedinica milicije RSK. Ovaj predlog za unapređenje je jedan primer toga kako je
18 jedan viši oficir JNA bio prebačen u miliciju srpske krajine, posle usvajanja
19 Vanceovog plana.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da Vam ja postavim jedno pitanje. Vi
21 ste spomenuli kako su se prefarbavala vozila, da bi se na taj način izigrao neki
22 zahtev koji je postavljen u Vanceovom planu. A isto tako ste spomenuli da je
23 Vanceov plan zahtevao da policija koristi samo laka vozila, lako naoružanje,

24
25
26
27
28
29
30

1 itd. U tom postupku izigravanja odredbi i zahteva Vanceovog plana, šta bi se
2 desilo sa ovako jednim vozilom koje je bilo prefarbano, kao ovo što vidimo na
3 strani 184? Vi ste nam juče, gospodine Black, dali fotografije u boji. Ovo
4 vozilo i dalje ne bi moglo da se smatra lakim vozilom koje koristi milicija?

5 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, trebalo je da budem
6 precizniji. Ovo prefarbavanje se odnosilo na džipove, na kamione i na lake
7 oklopne transportere, a ne na teško naoružanje jer, naravno, snage UN-a bi to
8 odmah prepoznale. Jedan komad teškog naoružanja kao ovaj što vidimo je stavljen
9 bio u skladište, pod sistem duplog ključa. Ja sam to ranije objasnio. Dakle, ovo
10 se odnosilo samo na džipove, kamione i na oklopne transportere. Oklopni
11 transporter može da se koristi i za prevoz osoblja. Ja ovde nemam sa sobom
12 sliku, ali na B/H/S-u skraćenica je borbeno oklopno vozilo - "BOV". Mogu sa
13 sobom da donesem fotografiju posle pauze, ukoliko vam je potrebna. Borbeno
14 oklopno vozilo izgleda kao džip, ali je oklopno vozilo i ima veće točkove. Ima
15 manje prozora. Dakle, to je pravo oklopno vozilo i može da prevozi vojnike,
16 milicajce ili, čak, može da ima unutra i protiv-vazdušno naoružanje ili

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mitraljeze, itd.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, hvala Vama. Sada molim da
4 pogledamo ovu fotografiju na strani 184. Vidite je, zar ne? Molim da se usvoji
5 ovaj dokument.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To ćemo sada uraditi.

7 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 66.

8 G. BLACK: [simultani prijevod]

9 P: Sledeći dokument kojim ćemo se pozabaviti ima oznaku 1322, po listi
10 65ter, a B/H/S evidencijski broj je 04006412.

11 Gospodine Theunens, molim Vas, recite nam o čemu se radi u ovom
12 dokumentu. Da li se ovde govori o jednoj od vrsta transformacija koju ste Vi
13 opisali?

14 O: Časni Sude, ovo je još jedno naređenje od generala Ratka Mladića,
15 koji je u to vreme bio komandant 9. korpusa. On govori o obezbeđivanju
16 naoružanja i opreme za jedinice milicije Republike Srpske Krajine. Ovde, u ovom
17 naređenju, se govori o dve vrste podrške. Prva je podrška u ljudstvu; to je u 1.
18 tački i onda, ako pogledamo niže, kaže se da su ratne jedinice odabrane i da će
19 biti raspoređene u razne policijske, milicijske službe. I videćemo da su ljudi

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 prebačeni, da je ljudstvo prebačeno, isto tako lična oprema treba da bude
2 izdata, uključujući municiju za lično naoružanje.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se usvoji ovaj dokument.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] Ovo će biti dokazni predmet 67, časni Sude.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala lepo, časni Sude.

6 P: Sledeći dokument ima, po listi 65ter, broj 1862. B/H/S evidencijski
7 broj je 02805183 do 5185.

8 O: Časni Sude, ovo je izveštaj Ministarstva unutrašnjih poslova srpske
9 krajine. Na poslednjoj strani možemo da vidimo da je ovo dokument Ministra
10 Milana Martića, od 19. maja 1992. godine. Na osnovu ovog dokumenta teško je
11 zaključiti kome je on bio upućen, iako Martić u izveštaju iznosi nekoliko
12 zahteva upućenih SSNO-u - dakle, Saveznom sekretarijatu za narodnu odbranu.
13 Govori se o nekoliko aspekata toga kako su organizovane jedinice, posebne
14 jedinice milicije RSK i kako treba da se transformišu. Ako pogledamo
15 podzaglavlje A, koje je na vrhu 2. strane... Nisam siguran da je ovo druga strana,
16 ovo što vidimo sada na ekranu.

17 P: Da li možemo da vidimo prethodnu stranu, samo da bismo proverili o
18 čemu se radi?

19 O: U redu. Radi se o tome što je na mom primerku to na dve strane, a
20 ovde vidimo da je to na prvoj strani. Dakle, Martić iznosi nekoliko preporuka
21 koje se tiču imena jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova i njihovog

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 potčinjavanja. Ako pogledamo dalje...

2 P: Čekajte, samo da se vratimo na kraj ove strane. Šta se ovde kaže o
3 tome ko će komandovati ovim jedinicama milicije?

4 O: Ovde se kaže da će brigade MUP-a, ili brigade milicije, da budu pod
5 komandom Ministarstva unutrašnjih poslova RSK u mirnodopsko vreme i u ratno
6 vreme. I da je to u skladu sa Ustavom RSK, kako sam ja to ranije govorio - oni
7 su trebali da se pridruže vojsci, Srpskoj vojsci Krajine, i da svi budu pod
8 vrhovnom komandom Srpske vojske krajine. U doba rata, Martić preporučuje da se
9 formira poseban bataljon iz redova kninske brigade milicije i da ovaj posebni
10 bataljon ostane pod komandom Ministarstva unutrašnjih poslova RSK.

11 P: A ko je bio ministar unutrašnjih poslova RSK u to vreme?

12 O: Milan Martić.

13 Časni Sude, pri dnu ove strane - vidimo šta tamo stoji - onda, na strani
14 2 se spominje da je ovo sve sprovedeno i onda se kaže: "Policijske jedinice su
15 do sada dobile motorna vozila koja su prefarbana".

16 Dalje u dokumentu se kaže da komande JNA, prema Martiću, nisu platile
17 rezervnim snagama MUP-a za april, što znači da su ovi rezervisti Ministarstva
18 unutrašnjih poslova dobijali platu od JNA, da je to isplaćivala JNA.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Martić se, takođe, žalili na to da je bilo raznih drugih obećanja koja
2 nisu ispunjena, kao što je, na primer, doprema 20.000 komada vatrenog oružja.

3 P: Gospodine Theunens, zašto je rezerviste MUP-a RSK plaćala JNA, da li
4 to znate?

5 O: Časni Sude, ja nisam analizirao kako je funkcionisalo Ministarstvo
6 unutrašnjih poslova RSK, niti finansijska pitanja koja se tiču isplate osoblja,
7 tako da to ne mogu da Vam kažem.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali ste nam Vi dali neka saznanja o
9 tome u kojim područjima, odnosno, o tri područja u kojima je JNA pružala pomoć
10 RSK, JNA ili SSNO. Zar ne bi plaćanje MUP-u RSK bio jedan od oblika te vrste
11 pomoći?

12 SVJEDOK: [simultani prijevod] Moglo bi da bude tako, časni Sude, ali
13 moram da pojasnim da sam se ja bavio samo vojnim pitanjima u mom izveštaju
14 veštaka. Moguće je da će drugi svedoci da Vam kažu nešto o tome kakvu je podršku
15 Savezna Republika Jugoslavija ili SFRJ obezbeđivala RSK, da li su i koliko
16 pružali finansijske, materijalne pomoći, medicinske pomoći, itd. Ja se time
17 nisam bavio. Ja sam se bavio samo vojnim pitanjima.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U ovom pasusu stoji da su komande
19 JNA, odnosno, da: "Komande JNA nisu platile rezervistima MUP-a za april, iako je
20 dogovor bio da će pripadnici MUP-a da drže borbene linije dok se jedinice JNA ne
21 povuku na svoje nove lokacije." Dakle, MUP u ovom slučaju nije operisao kao što
22 milicajci treba da operišu, već je delovao u okviru vojske i vojnih snaga.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 SVJEDOK: [simultani prijevod] To je tačno, časni Sude. A to potvrđuje i
2 izveštaj do koga ćemo doći, izveštaj generalnog sekretara UN-a iz septembra
3 1992. godine, kada on obaveštava Savet bezbednosti o tome kako se sprovodi
4 Vanceov plan.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ukoliko je naš komentar bio ispravan,
6 dakle, šta Vi onda mislite, da li je moguće da je MUP RSK imao pravo na to da
7 dobija isplatu od SFRJ, u okviru ove tročlane pomoći koju je RSK dobijala od
8 SFRJ?

9 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja mogu samo da se pozovem na ovaj
10 dokument gde, časni Sude, prema Milanu Martiću je postojao neki sporazum,
11 dogovor o tome kako će se plaćati snage Ministarstva unutrašnjih poslova RSK,
12 koje su preuzele položaje JNA. Ja ne mogu sada na osnovu ovoga da izvodim
13 opštije zaključke o tome kako je to tačno rađeno.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li Vi kažete da ne možete da
15 pomognete Veću da donese zaključke o širim političkim principima i ulozi SFRJ i
16 RSK?

17 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, u mom izveštaju se spominje
18 jedan dokument koji je sastavio Španović, iz Ministarstva odbrane RSK, u
19 decembru 1992. godine i kasnije ćemo doći do tog dokumenta gde se više o tome
20 govori.

21 G. BLACK: [simultani prijevod]

22 P: Ako želite, možemo odmah sada to da pogledamo. Da vidimo samo pod
23 kojim je brojem.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Ili, hajde prvo da vidimo hoćemo li
2 usvajati ovaj dokument koji se sada nalazi na ekranu.
3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, hajde da to uradimo prvo sada. Da
4 li želite to da se usvoji, ili ne?
5 G. BLACK: [simultani prijevod] Da. Mislim da bi bilo bolje da sada
6 dodelimo broj ovom dokazu koji vidimo na ekranu.
7 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 68.
8 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam.
9 P: Gospodine Theunens, kada nađete, molim Vas nam recite koji je broj
10 ovog dokumenta po listi 65ter.
11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovaj dokument nosi broj 248,
12 na listi 65ter, i ja to spominjem na strani 157 engleske verzije u mom
13 izveštaju.
14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Rekli ste 157?
15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Tako je, pri dnu te strane. Evo sada ovaj
16 dokument imamo na ekranu. Ovo je beleška koju je sastavio gospodin Španović,
17 koji je bio ministar odbrane RSK u to vreme. Ovde se govori o razgovorima koje
18 je vodilo političko rukovodstvo RSK sa Slobodanom Miloševićem, predsednikom
19 Srbije, 12. novembra 1992. godine. I onda, ukoliko dalje pogledamo dokument,
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mislim da u trećem pasusu stoji, to sad vidite pri dnu dokumenta. Prema ovoj
2 belešci koju je sastavio Španović, ja ću sada čitati: "Predsednik Milošević je
3 rekao da sredstva za održavanje opreme treba da budu planirana preko Vojske
4 Jugoslavije i da će on pomoći u sprovođenju ovoga i da Vojska Jugoslavije treba
5 da finansira aktivne oficire i civile koji ostaju u Krajini."

6 Časni Sude, ja nisam bio spreman odmah da odgovorim na Vaše pitanje,
7 zato što nisam analizirao to kako je došlo do ove isplate ili ovog obećanja da
8 će se obezbediti isplata. Ja ne znam kako je ovo sprovedeno. U predmetu
9 Milošević imali smo jednog finansijskog veštaka koji je analizirao finansijska
10 pitanja i koji je na tu temu sastavio izveštaj. Ukoliko želite, i ja to mogu da
11 uradim, ali do sada se nisam bavio tim pitanjem.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim Vas da ponovo nam kažete ona
13 tri područja u kojima je SFRJ obezbeđivala pomoć i podršku.

14 SVJEDOK: [simultani prijevod] Na osnovu dokumenata koje sam ja
15 pregledao, ovo se može podeliti u tri široke kategorije. Prva kategorija je
16 davanje smernica, pa čak i naređenja o organizacionim pitanjima, kao i
17 standardnim operativnim postupcima. Druga oblast pokriva pomoć u ljudstvu, a
18 treća logističku podršku, koja uključuje i municiju, naoružanje, vozila, itd.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam lepo.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude. Sada, molim Vas, da se
2 dodeli broj za ovaj dokazni predmet.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvršta, molim da se
4 dodeli broj.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokument 69, časni Sude.

6 G. BLACK: [simultani prijevod]

7 P: Sljedeći dokument na tu temu nosi broj 1864, ERN broj na B/H/S-u je
8 02807718 do 7719.

9 Gospodine Theunens, molim Vas, recite nam šta je ovaj dokument i da li
10 se odnosi na jednu od ovih transformacija o kojima ste govorili.

11 O: Časni Sude, riječ je o naređenju općinskog štaba Teritorijalne obrane
12 RSK u Benkovcu - Benkovac se nalazi u blizini Knina - a datum je 11. septembar
13 1992. Pod naslovom "Naređujem" daje se niz uputstava od strane komandanta. Želio
14 bih skrenuti vašu pažnju na točku 5, koja bi trebala biti na drugoj stranici. Tu
15 se govori o onome o čemu smo već razgovarali - o logističkoj podršci, naime -
16 gdje se ostavljaju vozila JNA, jer tog datuma, 11. septembra 1992., je već
17 završeno povlačenje JNA, tako da su vozila JNA već bila predana Teritorijalnoj
18 obrani. Dakle, ne radi se o transformaciji Teritorijalne obrane u policiju, već
19 podrška od strane JNA i SSNO TO-u, u ovom slučaju.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se broj dokaznog predmeta
2 dodijeli ovom dokumentu.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 70.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

5 P: Na strani 152 na B/H/S-u ili 132 na engleskom, gospodin Theunens,
6 dajete nekoliko primjera vezanih za kadrove. Molim Vas, o kojim se tu ljudima
7 radi? Tu su dvije osobe spomenute.

8 O: Tu govorim o pukovniku Mili /?Milanu/ Novakoviću i pukovniku
9 Borislavu Đukiću. O pukovniku Borislavu Đukiću smo već vidjeli jedan dokument, u
10 kojem se vidjelo da je on iz pješadijskog pukovnika - koji je možda bio i
11 komandant brigade - da je postao komandant brigade posebnih jedinica milicije.
12 Imamo još neke dokumente koji ilustriraju takva prezaduživanja. Recimo, pukovnik
13 Milan Novaković je u julu 1992. godine bio komandant jedne taktičke grupe u RSK,
14 koja je sudjelovala u dejstvima u Bosni i Hercegovini, prilikom uspostave tzv.
15 "koridora u Posavini".

16 P: Zamoliću Vas da pogledate dva dokumenta koji se tiču Đukića. Prvi
17 nosi 65ter broj 2070, a ERN na B/H/S-u je 04142892 do 2893.

18 O: Časni Sude, ovo je potvrda koju je izdalo Ministarstvo unutrašnjih
19 poslova Republike Srpske Krajine. Potpisao je, kao što možemo vidjeti na dnu
20 stranice, Milan Martić, a riječ je o potvrdi koja se izdaje Borislavu Đukiću,
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koji je do tog trenutka već... u stvari, u čin generalmajora u pješadiji JNA, i
2 ova potvrda pokazuje da je Đukić raspoređen na položaj generalmajora uprave PJM,
3 dakle, posebne jedinice milicije. To je ime koje se koristilo i za druge
4 jedinice, ali najviše za jedinice Teritorijalne obrane koje su bile pretvorene u
5 posebne jedinice milicije.

6 P: Na kojoj je to strani dokumenta? Nisam to vidio na ekranu.

7 O: Ja se izvinjavam, na prvoj stranici dokumenta su te informacije koje
8 navodim.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Strana 132 izvještaja, ili...?

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Ne, ne, dokumenta.

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Na prvoj stranici vidimo dužnosti Đukića,
12 kao i njegov čin u vrijeme kada je ovaj dokument sastavljen, a to je bilo 3.
13 septembra 1992. godine. A također se spominje - nisam tome posvetio pažnju, na
14 dnu stranice - da imenovani izražava želju da bude raspoređen u 1. vojnu oblast.
15 To je, u to vrijeme, bio dio Vojske Jugoslavije, dakle Oružanih snaga Srbije i
16 Crne Gore, koja je imala sjedište u Novom Sadu. Mislim da se u to vrijeme to
17 zvalo 1. armijom, ali to nije ključno pitanje, i ovako i onako. To pokazuje da
18 su oficiri JNA, koji su bili prebačeni u PJM, još uvek imali mogućnost da se
19 vrate u VJ, dakle, u strukturu koja je naslijedila JNA.

20 G. BLACK: [simultani prijevod]

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Samo da još nešto razjasnimo. Na vrhu ove prve stranice - molim Vas,
2 potpuno do vrha, da - tamo stoji... Ko je autor, zapravo, ovog dokumenta, koja
3 uprava?

4 O: Uprava posebnih jedinica milicije Ministarstva unutrašnjih poslova
5 Republike Srpske Krajine.

6 P: A ko je potpisao dokument?

7 O: Milan Martić, to se može vidjeti na drugoj stranici.

8 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Samo da Vas pitam da li se nalazi
9 stvarno potpis ili, jer, ovdje vidimo samo da se radi o pečatu i imenu Martića.
10 Možda nije potpisano. Možemo li vidjeti original? Na ćirilici je.

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Točno, u pravu ste. U prijevodu stoji
12 "potpis i pečat", međutim, kada se bolje pogleda verzija na B/H/S-u - naime,
13 riječ je o tome da je ovaj dokument skeniran - ali, čini se da jeste tu bio
14 potpis. Međutim, pečat ga je prekrrio.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja ne mogu vidjeti tu potpis.

16 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ako želite, možemo pokušati
17 da iz naše službe za dokazni materijal dobijemo original.

18 SUDAC HOEPFEL: [simultani prijevod] Molim Vas.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Pokušat ćemo to napraviti tokom pauze,
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ako postoji original. U svakom slučaju, poneki put imamo samo fotokopije, ali
2 još uvek možemo naći neku bolju fotokopiju.

3 P: Gospodine Theunens, koji je značaj toga da li je dokument s jedne
4 strane samo potpisan i opečaćen, ili ako je samo, za razliku, samo ima pečat?
5 Šta to znači?

6 O: Obično je potrebno imati obadvoje. Potpis bez pečata također dovodi u
7 pitanje autentičnost. Kod ovakvih zvaničnih organizacija pečat potvrđuje da je
8 stvarno ta uprava poslala taj dokument, a potpis naravno identificira osobu koja
9 je konkretno poslala dokument. Bez potpisa, situacija nije jasna, jer bi se
10 moglo uglavnom raditi i o samo radnoj verziji dokumenta, ako nije... Međutim,
11 neobično je pečatiti takve dokumente.

12 Druga verzija, kod vojnih dokumenata, kad postoji pečat a neko drugi
13 potpiše u ime, recimo, komandanta koga nema - u tom slučaju može bit' načelnik
14 štaba taj koji ima ovlaštenje da potpiše - i tada treba tamo stajati "za
15 komandanta". Poneki put sam vidio situacije da se taj "za" nije naveo. Ali,
16 najbolja indikacija je kada postoji i pečat i potpis.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Možemo se time dalje pozabaviti kada
18 budemo dobili original, ako nemate dodatnih pitanja.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni sude, proceduralno pitanje. Da to
2 označimo za identifikaciju sada, pa da onda uvrštavamo to kasnije, ili da
3 jednostavno ostavimo to za kasnije i onda damo i broj i uvrstimo u spis?

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se to označi radi
5 identifikacije, da im se dodijeli MFI broj.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti MFI 1.

7 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

9 P: Zamoliću da sada pogledate dokument koji nosi 65ter broj 1867, a
10 B/H/S ERN broj 02808671 do 73.

11 Kada pronađete taj dokument, molim Vas, recite nam šta on predstavlja,
12 koji je njegov značaj? Da, evo sada je na ekranu.

13 O: Časni Sude, ovaj dokument - autori su posebne jedinice milicije
14 Republike Srpske Krajine, Ministarstvo unutrašnjih poslova. Datum je 1. oktobar,
15 a tiče se svečane zakletve kadeta policije i same ceremonije polaganja zakletve.
16 A molim da sada pređemo na zadnju stranu, 5.

17 P: Molim da pogledamo prethodnu stranicu.

18 O: Još malo niže. Tu se može vidjeti, časni Sude, ko je potpisao ovaj
19 dokument. Opet je riječ o Borislavu Đukiću, koji potpisuje kao komandant
20 posebnih jedinica milicije u Kninu, a nosi i titulu zamjenika ministra.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj i uvrsti u
2 spis.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dokumentu dodijeli broj
4 dokaznih predmeta i uvrsti u spis.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 72.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

8 P: Neće biti potrebno da gledamo ostale dokumente koji se tiču Đukića i
9 Novakovića, koje ste naveli u svom izvještaju.

10 Da se sada pozabavimo jednim drugim aspektom ove teme. Molim da
11 pogledate dokument koji nosi 65ter broj 1873, a njegov ERN broj na B/H/S-u je
12 02032603 do 2619.

13 Gospodine Theunens, kada se to bude pojavilo na ekranu, molim Vas recite
14 o čemu se radi i da li se to tiče ovog pitanja transformacije ili ne.

15 O: Časni Sude, ovo je informativni bilten 70. pješadijske brigade, u to
16 vrijeme još uvijek TO-a RSK. Dakle, jedan dokument koji služi za jačanje morala
17 i informativne svrhe. Zamolit ću sada da malo pogledamo niže u dokumentu,
18 sljedeću stranicu, molim Vas. Mislim da bi to trebalo biti negdje na drugoj,
19 eventualno trećoj stranici. Tu se govori o historijatu brigade Teritorijalne
20 obrane Plaški. Međutim, nas zanima onaj dio koji pokriva period proljeća 1992.
21 Molim da još malo se spusti tekst. Ne, mislim da ćemo morati na sljedeću
22 stranicu. Još malo. Ja se izvinjavam što ovo malo duže traje, jednostavno nemam
23 primjerak na papiru... Ne, još dalje, molim Vas. Na sljedeću stranicu. Malo niže,

24

25

26

27

28

29

30

1 malo niže. Da. Sljedeća stranica, na dnu te stranice, malo prema gore, tako.
2 Hvala Vam.

3 Tu se spominje, naime, ova ilustracija ovog ranije spomenutog procesa
4 transformacije jedinica TO u jedinice PJM. U ovom paragrafu stoji da je brigada
5 TO iz Plaškog - koja je možda u međuvremenu dobila drugo ime, ali je bila, u
6 svakom slučaju, demobilizirana u periodu između 24. augusta, ispravka, 24. jula
7 i 15. augusta 1992., kao što stoji u tekstu - i istovremeno ponovno osnovana kao
8 bataljon PJM. A brigada je zatim formirana u skladu sa mirnodopskom formacijom,
9 i to je također navedeno u dokumentu.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li je to PGM ili PJM?

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, PJM.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, jer na ekranu piše G, to je J...

13 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja se izvinjavam, to je zbog francuskog
14 utjecaja. Tamo gdje god je bilo "PGM", treba biti "PJM".

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Nadam se da su prevodioci to čuli.

16 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, radi razjašnjenja. Molim da se
17 dodijeli broj i da se dokument uvrsti u spis.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Učinit ćemo to.

19 TAJNIK: [simultani prijevod] Ovo će biti dokazni predmet 73.

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

2 G. BLACK: [simultani prijevod]

3 P: Još jedan dokument vezan za ovu temu, koji nosi 65ter broj 2072, ERN
4 na B/H/S-u je 04143152 do 3154.

5 O: Da, časni Sude, riječ o naređenju za demobilizaciju. Kao što možemo
6 vidjeti, potpisao ga je general-potpukovnik Milan Torbica - mislim da se to
7 nalazi na 3. stranici - koji je u to vrijeme bio komandant Teritorijalne odbrane
8 RSK. Kada se vratimo na prvu stranicu ovog dokumenta, tu vidimo kome je upućeno
9 ovo naređenje, zonskom štabu TO i pozadinskoj bazi. Molim Vas, samo malo još
10 gore. Dakle, ono što ste već spomenuli, časni Sude, ranije - riječ je o predaji
11 dužnosti na liniji fronta, i to tako tako da TO prepušta PJM te dužnosti. To je
12 u točki 1 navedeno, gdje se kaže da dolazi do preuzimanja fronta od snaga PJM.

13 Kasnije u naređenju, Torbica daje dodatna uputstva o tome kako treba
14 provesti ovo naređenje. Recimo, pod točkom 5 spominje da osobe koje rade u
15 komandama i ustanovama TO i RSK, kao i u štabovima, moraju nositi civilnu
16 odjeću. Tu se jasno vidi da postoji nastojanje da dođe do demilitarizacije, ali
17 je to suprotno Vanceovom planu utoliko što nije došlo do razorganiziranja,
18 raspuštanja, kao što je ovaj tražio. Dakle, strukture i dalje funkcioniraju,
19 jedinice su demobilizirane ili transformirane u PJM. Komandanti nisu
20 transformirani i prebačeni u PJM, ali ostaju raditi u komandama TO, međutim, u

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 civilnoj odjeći.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 74.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

6 Prije nego što završimo sa odjeljkom 3 Vašeg izvještaja, imamo još jedan
7 dokument o kojem ste već govorili, gospodine Theunens, a to je dokument 1360, a
8 nosi ERN broj 00242533 do 2544.

9 Časni Sude, mi nemamo prijevod ovog izvještaja UN-a na B/H/S, on je
10 uvršten u predmet *Milošević* i tek smo nedavno shvatili da ne postoji verzija na
11 B/H/S-u. Međutim, relevantni dijelovi su u samom izvještaju, pa je i taj dio
12 preveden na B/H/S, kada je cijeli izvještaj bio preveden.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li sada vidimo taj izvještaj. Aha.

14 G. BLACK: [simultani prijevod]

15 P: Molim Vas, recite o čemu se radi i koja je relevantnost ovog
16 dokumenta.

17 O: Časni Sude, riječ je o izvještaju koji sam ranije spomenuo. To je
18 izvještaj glavnog tajnika Ujedinjenih naroda Vijeću sigurnosti, gdje se članovi
19 Vijeća sigurnosti upoznaju sa stanjem provedbe rezolucije 743 i 762 UN-a.
20 Konkretnije, glavni tajnik upoznaje Vijeće sigurnosti o stanju provedbe

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vanceovog plana. Dok sam radio u glavnom štabu UNPROFOR-a, u periodu od
2 decembra 1994. do oktobra 1995. su sastavljani isti, slični takvi izvještaji. I
3 ja sam saznao da je informacija koja je uključena u ovaj izvještaj zapravo
4 zasnovana na informacijama sa terena. Dakle, članovi UNPROFOR-a, komandant snaga
5 i njegovo osoblje iz službe za civilne poslove i političke poslove, šalju radnu
6 verziju izvještaja uredu odgovarajućem u UN-u. Zatim se možda postavljaju
7 pitanja, odgovori, poboljšava se izvještaj, i zatim se taj izvještaj šalje
8 glavnom tajniku, koji ga dalje prosljeđuje, kao svoj izvještaj, Vijeću
9 sigurnosti. Ovaj izvještaj je važan zbog toga što glavni tajnik obavještava
10 Vijeće sigurnosti o ozbiljnim problemima koji su nastali zbog jedinica PJM. To
11 se najbolje može vidjeti u paragrafu 4, koji se nalazi na sljedećoj stranici,
12 gdje glavni tajnik daje informacije o stanju demilitarizacije, predviđene
13 Vanceovim planom. I, usred paragrafa se govori o PJM, Posebnim jedinicama
14 milicije, gdje on daje iste ove informacije kroz koje smo mi prošli kada smo
15 gledali dokumente JNA, VJ, SAO Krajina TO i MUP-a. Glavni tajnik čak koristi
16 riječ "paravojne snage" u svom izvještaju, misleći pri tom na nelegalne, takve
17 formacije.

18 Više takvih informacija se može naći u paragrafu 6, koji se nalazi na
19 sljedećoj stranici. U paragrafu 6, glavni tajnik se direktno bavi zaštitom
20 nesrpskog stanovništva koje još uvijek živi u UNPA zonama. Glavni tajnik

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koristi frazu "etničko čišćenje od strane paravojnih jedinica".

2 Želio bih skrenuti Vašu pažnju i na paragrafe 10 do 18 gdje se, barem
3 prema naslovu u izvještaju glavnog tajnika, govori o aktima terorizma i tu se
4 pokriva nešto što je bitno šire od procesa transformacije TO u PJM, ali se
5 direktno odnosi na situaciju kakva je vladala u UNPA zonama.

6 U svom izvještaju sam, kao posebno značajno, naglasio paragraf 14, jer
7 se tu direktno bavi stanjem u Sektoru jug. Sektor jug pokriva onaj dio entiteta
8 poznatog kao RSK, od Knina prema sjeveru. Tu se, na primjer, spominju incidenti
9 vezani za pogoršanje javnog reda i mira, da su u tim incidentima su žrtve
10 uglavnom nesrbi.

11 Zatim, u paragrafu 17 se vide odnosi između redovne, civilne policije
12 RSK u UNPA zonama i PJM-a.

13 Ako ne želite da se sada pozabavimo nekim drugim paragrafima u tom
14 izvještaju, zamoliću da sada pogledamo paragrafe 34 i 35.

15 U paragrafu 34, časni Sude, glavni tajnik UN-a piše da je glavni uzrok
16 pogoršanja stanja u UNPA zonama, da je to odluka kninskih vlasti da se formiraju
17 nove paravojne snage. Riječ je o PJM-u, tj. snagama Posebnih jedinica milicije,
18 koje sam ja spomenuo i na početku izvještaja.

19 Paragraf 35 je također važan jer se tu bave trećom fazom Vanceovog
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 plana, naime, održavanjem mira i sigurnosti, da bi se omogućio povratak
2 izbjeglica. Konkretno, kraj paragrafa dosta otkriva. Ja sam o tome govorio kada
3 se gleda na kartu, kada smo govorili o raznim vojnim operacijama koje je
4 Hrvatska pokrenula protiv područja zvanih "ružičaste zone". Ne bih htio reći da
5 glavni tajnik tu želi dati opravdanje za Hrvatsku, ovaj dokument je prethodio
6 tim vojnim operacijama, ali on želi skrenuti pažnju članova Vijeća sigurnosti na
7 ozbiljne implikacije toga kako kninske vlasti provode Vanceov plan i kako bi se
8 to moglo odraziti na buduću situaciju.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

11 TAJNIK: [simultani prijevod] Broj će biti 75, časni Sude.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislim da je vrijeme za sljedeću pauzu.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ako Vama odgovara, onda ćemo sada
14 prekinuti s radom i nastaviti u 12.30h.

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

16 ... Početak pauze u 12.00h

17 ... Sjednica nastavljena u 12.33h

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Izvolite sestii.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Zamolio bih da se još jednom vratimo
20 na pitanja vezana za vođenje suđenja. Pretresno veće je obavješteno da su

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 prevodioci spremni da rade i poslepodne, s tim da predlažu da ova sesija traje
2 do 13.30h, da napravimo pauzu od sat vremena do 14.30h, pauzu za ručak, te da
3 onda od 14.30h radimo do 15.45h. Pretpostavljam da ovo svima odgovara. Reklo bi
4 se da da.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Optužbi se to čini prihvatljivim.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam. Gospodine Milovančeviću?

7 G. MILOVANČEVIĆ: Odbrani odgovara, nadam se da će i gospodin ekspert,
8 svedok biti u situaciji da, zbog dužine trajanja, prati suđenje. Hvala.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine Milovančeviću.

10 U redu. U toku ove nedelje naš predmet je 6. i 7. februara skinut sa
11 rasporeda. U slučaju da strane prime taj raspored po kojem mi ne radimo 6. i 7.
12 februara, napominjem stranama da, zapravo, tih dana mi radimo. I ne samo to, već
13 ćemo raditi još dva dana, dodatna dana. To će biti 9. i 10. februar. Da li smo u
14 mogućnosti da nastavimo sa radom 9. i 10.?

15 G. WHITING: [simultani prijevod] Ja ću da se raspitam, ali bih želeo da
16 mi kažete da li je to sigurno da mi raspoložemo sa ta dva dana, ili je to samo
17 mogućnost?

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, ako mi možemo, onda će to biti
19 potvrđeno.

20 G. WHITING: [simultani prijevod] Onda, u tom slučaju, sigurni smo da to
21 možemo popuniti.

22 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Gospodine Milovančeviću?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. MILOVANČEVIĆ: Mi smo saglasni, časni Sude.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Puno Vam hvala, to onda znači da ćemo
3 raditi 6., 7., 9. i 10. februara. U redu, hvala Vam. To je sve što je Pretresno
4 veće imalo u pogledu samog vođenja postupka. Imate ponovo reč, gospodine Black.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam, časni Sude.

6 Kao što smo vam obećali, mi smo otišli u službu za dokazne materijale i
7 zatražili najbolju kopiju kojom se raspolaže za dokument MFI 1. No, nažalost, mi
8 nemamo original. Ono što je kod nas, original je, zapravo, fotokopija tog
9 dokumenta. Nemamo, dakle, dokument na kojemu je taj potpis vidljiv u mastilu.
10 No, možda bi bilo dobro da se ta najbolja kopija kojom se raspolaže da
11 Pretresnom veću i svedoku, da se vidi da li se na njoj može uočiti potpis.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Možda, ako imate dve kopije,
13 vidim da imate dve kopije -

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Ne, to su samo dve stranice jednog te
15 istog dokumenta.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Možda bi bilo dobro da date taj
17 dokument i stranama, znači, svedoku i Odbrani i na kraju Pretresnom veću da ga
18 pogledamo.

19 G. BLACK: [simultani prijevod] To ćemo učiniti. Molim poslužitelja da mi
20 pomogne.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ja predlažem da se zapravo dokument
22 stavi na grafoskop, tako da ga svi vidimo.

23 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, da biste videli šta je na
24 grafoskopu, morate pritisnuti dugme "video materijali".

25

26

27

28

29

30

1 Čini mi se da još uvek imamo tehničkih problema, nisam siguran da to funkcioniše
2 kako treba. Zapravo, poslužitelj može da gleda ekran i da podesi grafoskop, tako
3 da se na ekranu vidi ono što treba da se vidi. Eto.

4 Gospodine Theunens, sada kada vidite ovu kopiju dokumenta koja je na
5 grafoskopu, možete li razaznati da li na njoj ima potpisa ili nema?

6 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, evo ja vam mogu to pokazati
7 olovkom, vidi se ovde potpis, a taj potpis, iako se ovde dosta loše vidi,
8 odgovara potpisima gospodina Martića sa ostalih dokumenata.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, ja sam video sličan potpis na
10 dokumentima za koje se kaže da ih je potpisao gospodin Martić.

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Ja napominjem da postoje sumnje u pogledu
12 potpisa. Ali, ako se uzme u obzir loš kvalitet ove skenirane kopije, reklo bi
13 se, ipak, da postoji u prvom dokumentu nešto što liči na potpis, što bi mogao
14 biti potpis.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja mislim da su ovo dve
16 stranice jednog te istog dokumenta. Zamoliću svedoka da pročita evidencijski
17 broj dokumenta na ove dve stranice.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite.

19 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, to je evidencijski broj 0414-
20 2893 i 1414-2892.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo odgovara evidencijskom
2 nizu, u spisku po pravilu 65ter, 2070. Da li se ovo može uvesti sada u spis?

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, molim broj.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 71.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, završili smo s ovim dokumentima,
7 možete ih skloniti sada.

8 P: Gospodine Theunens, spremni smo da sada pređemo i na posljednje
9 poglavlje Vašeg izveštaja, koje se bavi SVK, odnosno, Srpskom vojskom Krajine.
10 To poglavlje počinje na stranici 139 Vašeg izveštaja, odnosno, na stranici 158
11 verzije na B/H/S-u.

12 Želeo bih sada da se, dakle, usredsredimo na SVK. Recite nam, pre svega,
13 kada je uspostavljen SVK i šta je to?

14 O: Časni Sude, SVK znači Srpska vojska Krajine i radi se o oružanim
15 snagama koje su bile formirane kao struktura naslednica RSK, kao naslednica
16 Teritorijalne odbrane RSK, koja je u međuvremenu bila transformisana u jedinice,
17 Posebne jedinice milicije.

18 Stvaranje SVK obavljeno je u dve faze. Kao prvo, došlo je do izvesnih
19 promena u ustavu RSK, koje su usvojene 18. maja 1992. godine, a onda je izdat
20 niz naređenja, u periodu oktobar-novembar 1992. godine, kojima su u praksu

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sprovedene ove ustavne promene.

2 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, mislim da nema potrebe da
3 gledamo ponaosob svaki od ovih dokumenata. Samo napominjem da se oni razmatraju
4 u izveštaju na stranicama 141 do 143, odnosno 160 do 164 na B/H/S-u.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

6 G. BLACK: [simultani prijevod]

7 P: Gospodine Theunens, da li je optuženi Milan Martić bio na nekom
8 položaju u SVK?

9 O: Časni Sude, na stranici 143 izveštaja na engleskom jeziku, na dnu
10 stranice, pominjem dokument 713 po spisku 65ter, a to je ukaz za vanredno
11 unapređenje Milana Martića u čin general-pukovnika srpske vojske Republike
12 Srpske Krajine. A ovaj ukaz je potpisao Goran Hadžić, koji je u to vreme bio
13 predsednik entiteta poznatog kao Republika Srpska Krajina.

14 P: Zamoliću da napravite pauzu. Dokument se upravo pojavio na Vašem
15 ekranu. Moliću da se na ekran stavi verzija na engleskom jeziku. Je li to
16 dokument o kojem Vi govorite, gospodine Theunens?

17 O: Da, to je taj dokument. I, ako pogledate, na dnu stranice se vidi
18 potpis i ko ga je potpisao. Časni Sude, ovaj dokument nosi datum 16. juli 1992.
19 godine i, iako u ukazu ne stoji nikakvo obrazloženje za to vanredno unapređenje,
20 imajući u vidu događaje koji su se odvijali u području u datom vremenskom
21 periodu, možemo povezati unapređenje Milana Martića sa njegovim učešćem u
22 operacijama za stvaranje tzv. "Posavskog koridora" u severnoj Bosni i
23 Hercegovini, u junu 1992. godine.

24 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvede u spis.

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] To je učinjeno, molim broj.
2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 76.
3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam, časni Sude.
4 P: Naredni dokument koji bih želeo da pogledamo je dokument 712, sa
5 spiska 65ter; evidencijski broj 02170842 do 0843 za verziju na B/H/S-u.
6 Gospodine, možete li nam reći šta je ovaj dokument i na koji način je on povezan
7 sa temom našeg razgovora?
8 O: Časni Sude, radi se o pismu koje je uputio ministar unutrašnjih
9 poslova kancelarije u RSK i potpisao ga je sam ministar, Milan Martić, kao što
10 se vidi na poslednjoj stranici, odnosno, na stranici broj 4. Ako pogledate prvu
11 stranicu ovog dokumenta, videćete da je ovo pismo upućeno izvesnom broju
12 političkih instanci u području Banije i Korduna. Banija i Kordun se nalaze u
13 delu Hrvatske severno od Bihačke enklave, što znači da je to područje manje-više
14 pokriveno Sektorom sever na onoj karti koju smo malopre gledali.
15 Ako pogledate, dakle, prvi paragraf ovog dokumenta, videćete da u njemu
16 Milan Martić pominje činjenicu da on i njegovi saradnici, citiram: "Na udaljenom
17 i vrlo teškom frontu u Derventi, Modriči i Odžacima /?Odžaku/ vode odlučujuće
18 bitke za budućnost, čast, veru i dostojanstvo srpskog naroda u obema Srpskim
19 Krajinama."
20 PREVODITELJ: Prevodilac nema originalni tekst.
21 O: Područje Dervente, Modriče i Odžaka su, zapravo, mesta koja se nalaze
22 u "Posavskom koridoru". To je, zapravo, dolina reke Save. Sava je granica između
23 Bosne i Hercegovine /?i Hrvatske/. A kada Martić kaže "obe Srpske Krajine", on
24
25
26
27
28
29
30

1 pri tome misli na srpsku krajinu na teritoriji Hrvatske i na srpsku krajinu u
2 zapadnom delu Bosne i Hercegovine, koja je takođe poznata kao "Bosanska
3 Krajina".

4 P: Gospodine Theunens, hvala Vam. Vratićemo se na temu ovog koridora za
5 par trenutaka. Ali, recite nam, da li činjenica da je Martić imao ovaj čin, da
6 li to znači da je on bio na nekom položaju unutar SVK i da je imao vojsku pod
7 svojom komandom? Šta to tačno znači, po Vašem shvatanju?

8 O: Časni Sude, na temelju dokumenata koje sam pregledao, tek nakon što
9 je Milan Martić postao predsednik RSK - u januaru 1994. godine - tek tada je on
10 *de iure* imao ovlaštenja da komanduje oružanim snagama. Ja nisam bio, ja nisam
11 uspeo da nađem bilo koji dokument koji bi naznačio da je, od momenta kada je
12 unapređen u čin general-pukovnika i januara 1994. godine, da je u to vreme Milan
13 Martić vršio komandna ovlaštenja nad vojnim jedinicama, osim u trenucima kada su
14 on i, kako se u ovom dokumentu kaže, njegovi saradnici učestvovali u operacijama
15 u koridoru. Ove operacije u ovom koridoru su se odvijale u toku dva perioda:
16 juni-juli 1992. i novembar 1994. godine.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam. Mi ćemo detaljnije o
18 "Posavskom koridoru" govoriti za koji čas, a zamoliću da se poslednji dokument
19 uvrsti u spis.

20 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Biće uvršten u spis. Molim broj.

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokument 77.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam.

4 P: Gospodine Theunens, zadržimo se sada na trenutak na elementima *de*
5 *iure* komandovanja Srpskom vojskom krajine. Ko je bio glavnokomandujući SVK-a?

6 O: Časni Sude, predsjednik RSK je vrhovni komandant SVK i to je konkretno
7 precizirano u aprilu 1993. godine, kada je Skupština RSK usvojila niz amandmana
8 na Ustav, a jedan od tih amandmana je i amandman o stvaranju Vrhovnog saveta
9 odbrane RSK.

10 P: Časni Sude, možda bismo mogli pogledati sad dokument 1391 sa spiska
11 *65ter*; to je odluka od 22. aprila 1993. Evidencijski broj verzije na B/H/S-u je
12 02166103. Moliću da se na ekranu prikaže engleska verzija.

13 O: Ako pogledate malo niže, videćete o čemu se radi u ovom dokumentu.
14 Kao što sam već rekao, ovde se radi o tome da se ovom odlukom usvaja niz
15 ustavnih amandmana. Znači, to je ukaz o proglašenju Zakona o izmenama i dopunama
16 zakona o odbrani i, pod brojem XIV, videćete da se uspostavlja Vrhovni savet
17 odbrane RSK.

18 P: Molim da se prikaže naredna stranica engleske verzije.

19 Gospodine Theunens, možete li nam to prikazati ukratko?

20 O: Želeo bih da se ovim pitanjima pozabavim na način na koji su rešena u
21 izveštaju.

22 G. BLACK: /prijevod engleskog transkripta: "Časni Sude, zaustavili smo
23 se jer smo čuli signal za hitnu poruku, koju ja ne mogu čuti. Vjerujem da

24

25

26

27

28

29

30

1 sudski službenik pokušava raspoznati šta je rečeno."/

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam, gospodine, pitao sam se
3 šta se dešava.

4 /.../

5 Utvrdili smo da se radi o nekim problemima sa vodom u zgradi.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam, časni Sude.

7 P: Gospodine Theunens, ja se izvinjavam zbog prekida, ja mislim da ste
8 Vi počeli da nam govorite o Amandmanu broj XIV, je li tako?

9 O: Da, ovom tačkom - ovim amandmanom Ustava RSK - određuje se ko ulazi u
10 sastav Vrhovnog saveta odbrane RSK. Kaže se da će on imati pet članova. Da li da
11 nastavim ili ne?

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvinjavam se, gospodine Black, nisam
13 čuo šta ste rekli.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja sam bio rekao da bi možda bilo dobro,

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 s obzirom da ja ne razumem poruku, da nastavimo sa radom, a da se sudski
2 službenici obaveste o čemu se radi.

3 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Upozorenje se tiče vode i kaže se da
4 se ne pije voda. Pretpostavljam da se misli na vodu sa česme.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala Vam.

6 SVJEDOK: [simultani prijevod] Nastaviću. Dakle, taj Amandman broj XIV
7 pobraja članove Vrhovnog saveta odbrane RSK, ima ih pet; to su predsednik
8 Republike, premijer, ministar unutrašnjih poslova, ministar odbrane i komandant
9 SVK - Srpske vojske Krajine. Ako se vratimo na početak ovog dokumenta - zapravo,
10 ako se vratimo na prethodnu stranicu - amandman broj XIII pojašnjava
11 odgovornosti, dužnosti predsednika Republike u trenutku kada je Vrhovni savet
12 odbrane uspostavljen i kaže se da predsednik Republike predvodi oružane snage u
13 miru i u ratu, u skladu sa Ustavom RSK i sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane
14 RSK, kojim predsedava. To znači da predsednik Republike predsedava Vrhovnim
15 savetom odbrane RSK i da je, naravno, vrhovni komandant.

16 Amandman broj XII navodi da će komandanta Srpske vojske Krajine
17 imenovati Skupština RSK, na predlog Vrhovnog saveta odbrane RSK.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Moliću, časni Sude, da se ovaj dokument
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 uvrsti u spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument je uvršten, molim broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 78.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Naredni dokument na istu temu je dokument
6 2077, sa spiska 65ter. Evidencijski broj dokumenta na B/H/S-u je 03639756 do
7 9800.

8 P: Gospodine Theunens, radi se o podužem dokumentu, tako da bi nam bilo
9 od koristi ako biste nam rekli ako biste nam rekli koji su delovi interesantni
10 za nas.

11 O: Časni Sude, amandmani koji su usvojeni, amandmani na Ustav, morali su
12 se odraziti i na Zakon o odbrani RSK i taj zakon je usvojen 20. aprila 1993.
13 godine. Ja sam pomenuo najvažnije članove u izveštaju. Na primer, Član 8, 40 -
14 pogledajte, ako spustite niže, kadrirate niže ovu stranicu, videćete da
15 predsednik predvodi vojsku u ratu i miru, u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta
16 odbrane. Ne pominje se Ustav RSK, ali mislim da to nije sporno. Zatim, Član 41 -
17 nije uključen ovde u prevod - ali, videćete, na primer, evo Član 42, tu je sve
18 jasno rečeno. Tu se, zapravo, detaljnije izlažu amandmani na Ustav RSK koji su
19 ranije usvojeni. Dakle mi, na temelju amandmana na Ustav i zakona o odbrani,
20 možemo zaključiti da je predsednik RSK taj koji predvodi oružane snage u ratu

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 i u miru, u skladu sa Ustavom RSK i odlukama Vrhovnog saveta odbrane, na čijem
2 se čelu nalazi.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvrštava se, molim broj.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 79.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

8 P: Gospodine Theunens, na stranici 155 Vašeg izvještaja, to su stranice
9 175 i 176 u verziji na B/H/S-u, Vi napominjete da nakon što je izabran za
10 predsjednika RSK, gospodin Martić smjenjuje komandanta SVK. Koga imenuje kao
11 novog komandanta SVK?

12 O: Milan Martić je imenovao generalmajora Milana Čeleketića za novog
13 komandanta SVK i to je učinio, barem prema dokumentu koji sam vidio, na temelju
14 prijedloga Vrhovnog savjeta obrane. Želim dodati da je Milan Čeleketić bio
15 oficir JNA koji je rođen u dijelu Srbije poznatom kao Vojvodina, iz mjesta
16 Kikinda. To spominjem jer se često u dokumentima o kojima smo govorili ranije,
17 kada smo govorili o podršci u osoblju, da su ljudi koji su bili poslani ili koji
18 su dobrovoljno išli da služe u RSK TO ili SVK, da su to bili ljudi koji su bili
19 rođeni u Hrvatskoj, dakle, u nekim područjima poznatim kao Krajina, također. To
20 se ne odnosi na Milana Čeleketića, koji je rođen u Kikindi, Vojvodini, u Srbiji.

21 P: Molim da pogledamo broj 1872, prema Pravilu 65ter. ERN broj završava
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 se brojem 4585.

2 Gospodine Theunens, molim Vas, pogledajte ovaj dokument i recite na koji
3 način je to relevantno za ono što ste nam rekli.

4 O: Časni Sude, to je potvrda onog što sam upravo sada objasnio. U odluci
5 se spominje i datum imenovanja, naime, 22. februar 1994.; potpisnik je Milan
6 Martić, u svojstvu predsjednika republike.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj.

9 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 80, časni Sude.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vam.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

12 P: Sljedeći dokument nosi 65ter broj 261, ERN na B/H/S-u je 02011845.

13 Gospodine Theunens, šta je ovaj dokument?

14 O: Časni Sude, ovo je uredba o vanrednom imenovanju, unapređenju Milana
15 Čeleketića, istog dana kada je imenovan za komandanta SVK. Unaprijeđen je u viši
16 čin, u čin generalmajora vojske srpske republike Krajine, i to, taj dokument
17 nosi potpis predsjednika Milana Martića.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti u spis.

19 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 81.
2 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.
3 P: Još jedan dokument, 65ter broj je 1873, a ERN na B/H/S-u je 02077368.
4 Zamolit ću da nam se pokaže taj dokument.
5 Gospodine Theunens, šta nam govori ovaj dokument?
6 O: Časni Sude, ovaj dokument predstavlja zapisnik o predaji ovlasti, to
7 jest primopredaji dužnosti od strane Mile Novakovića, koji je bio prethodno
8 komandant Srpske vojske krajine, Milanu Čeleketiću, koji je novi komandant.
9 Također, kada pogledamo u zadnjem paragrafu, vidimo da je u taj proces
10 primopredaje dužnosti bio uključen i Milan Martić, jer je u toku te primopredaje
11 obišao sve komandante korpusa. I, zatim, tokom i same primopredaje sa Novakovića
12 na Čeleketića, bio je prisutan, dakle, Milan Martić, kao i visoki oficiri SVK.
13 G. BLACK: [simultani prijevod] Molimo da se ovaj dokument uvrsti u spis.
14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.
15 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 82.
16 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.
17 P: Zadnji dokument vezan za ovu temu nosi 65ter broj 1874. B/H/S ERN
18 broj je 02806584.
19 Gospodine Theunens, kada se bude pojavio na ekranu, zamolit ću Vas da
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 nam kažete što vidimo iz ovog dokumenta i recite koji je datum dokumenta.

2 O: Časni Sude, ovaj dokument je izvještaj Glavnog štaba Srpske vojske
3 krajine, u kojem jedan od članova tog glavnog štaba obavještava pripadnike SVK
4 da je generalmajor Milan Čeleketić unaprijeđen u čin generalpotpukovnika,
5 odlukom predsjednika republike, Milana Martića. Ovo unapređenje je - da se sad
6 vratimo na onaj dokument koji smo ranije spominjali - više od godine dana nakon
7 unapređivanja gospodina Čeleketića u čin generalmajora.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

10 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 83, časni Sude.

11 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.

12 P: Gospodine Theunens, od stranice 156, pa do 168 Vašeg izvještaja - u
13 prijevodu na B/H/S to je 177-187 - Vi govorite o odnosima između SVK i Vojske
14 Jugoslavije. Ranije smo govorili o JNA, sada govorimo o VJ. Objasnite nam to.

15 O: Časni Sude, u aprilu 1992. godine kada je proglašena SRJ, koja se
16 sastojala od Srbije i Crne Gore - a to SRJ, to znači Savezna Republika
17 Jugoslavija - tada su i oružane snage bile transformirane iz JNA, Jugoslavenske

18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 narodne armije u VJ, Vojsku Jugoslavije. Došlo je i do niza doktrinalnih
2 promjena, ali mislim da nije neophodno da se njima ovdje bavimo. Dakle, radi se
3 o strukturi koja je bila nasljednica JNA.

4 P: Hvala, gospodine Theunens. Molim Vas, ukratko nam recite nešto o
5 odnosu između SVK i VJ.

6 O: Na temelju dokumenata koje sam pregledao, ti su odnosi nastavak onih
7 odnosa koji su već postojali između TO-a RSK i JNA. Time želim reći da je VJ i
8 dalje nastavljala pružati podršku SVK, i to u ljudstvu, pozadinskom
9 obezbjeđenju; dakle, slani su oficiri, logistička podrška, kao i operativna
10 podrška. Pod time u izvještaju ne mislim da se radilo o slanju borbenih
11 jedinica, nego o činjenici da su pripadnici glavnog štaba SVK i pripadnici
12 Generalštaba VJ se sastajali kako bi razgovarali o operativnim pitanjima. To se
13 može naći u mom izvještaju, pod naslovom "Koordinacijski mehanizmi".

14 Na temelju dokumenata koje sam ja pregledao, jasno je da su između ta
15 dva štaba bili organizirani sastanci radi koordinacije. Također je jasno da su
16 operativni izvještaji SVK - to su dnevni izvještaji o stanju, kako se to u
17 vojnom rječniku kaže - da su oni bili slani ne samo Generalštabu VJ, nego i
18 određenim političkim rukovodiocima u SRJ, uključujući predsjedniku Srbije,
19 Slobodanu Miloševiću. A kad kažem "VJ", pri tom mislim na načelnika Generalštaba
20 VJ, generala Perišića.

21 P: Kakvu je ulogu optuženi Milan Martić imao u ovim odnosima između SVK
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 i VJ, ako je igrao ikakvu ulogu?

2 O: U ovom izvještaju sam naveo cijeli niz pisama koja je Milan Martić
3 poslao funkcionerima u SRJ - dakle, Jugoslaviji - među inima i načelniku
4 Generalštaba VJ, kao i predsjedniku Republike Srbije, Slobodanu Miloševiću.
5 Jedan od dokumenata koji smo već pogledali, koji nosi 65ter broj 248, se u mom
6 izvještaju spominje na stranici 157.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ako bismo mogli taj dokument
8 predočiti elektronskim putem? Mislim da je on već uvršten u spis. Zamolit ću da
9 me se podsjeti koji je broj dokaznog predmeta. Da, u stvari nisam siguran jesmo
10 li to vid... A jesmo, jesmo.

11 SVJEDOK: [simultani prijevod] Možda da sada spomenem, ovdje je Milan
12 Martić jedan od ministara RSK koji je bio prisutan na sastanku sa predsjednikom
13 Miloševićem, predsjednikom Srbije, kao i sa drugim funkcionerima Republike
14 Srbije. Milan Martić je prisutan tom sastanku u svojstvu ministra unutrašnjih
15 poslova Republike Srpske Krajine.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Rečeno mi je da se radi o dokaznom
17 predmetu 69.

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

19 P: Onda možemo preći na sljedeći dokument, koji nosi broj 746 prema
20 Pravilu 65ter, a ERN B/H/S dokumenta je 02077288 do 89.

21 O: Časni Sude, ovo je jedno pismo koje je Milan Martić uputio, kao
22 ministar unutrašnjih poslova RSK - komandant SVK, u to vrijeme, bio je general-
23 major Milan Novaković, to se može vidjeti na trećoj stranici, na dnu dokumenta.
24 Ovaj dokument se šalje - molim da se vratimo na prvu stranicu, na početak -

25

26

27

28

29

30

1 predsjedniku Republike Srbije, gospodinu Slobodanu Miloševiću, i to 9. juna
2 1993. godine. Naslov je "Pokazatelji agresije protiv Republike Srpske Krajine".
3 Novaković i Martić u tom pismu daju svoju procjenu stanja u Hrvatskoj. Očekuju,
4 kako to oni nazivaju, "agresiju od strane Republike Hrvatske protiv RSK", te
5 izražavaju neke dodatne zahtjeve za pomoć.

6 Kasnije se možda možemo pozabaviti tim aspektom, ali na drugoj stranici
7 dokumenta Milan Martić i Mile Novaković govore o mjerama koje već jesu preduzeli
8 i, kada pogledamo četvrtu crticu - molim još malo niže - tu je navedeno: "Mi..."
9 dakle, pri tom se misli na RSK, "...smo prebacili P65 'Luna' rakete vojske
10 Republike Srpske u područje Banije i Korduna, kako bismo spriječili agresiju ili
11 izvršili eventualne napade na Zagreb, u slučaju da naši gradovi budu napadnuti."

12 U kontekstu njihovih zahtjeva za podršku - zamolit ću samo da malo
13 spustite u dokumentu, na istoj toj stranici - gdje vidimo da kaže se: "Ovime
14 tražimo da uradite sljedeće." Drugim riječima, Milan Martić i Mile Novaković
15 traže od Slobodana Miloševića, koji je u to vrijeme bio predsjednik Srbije, da
16 za njih nešto učini i onda navode, na primjer, izvrši se pritisak na Generalštab
17 Vojske Jugoslavije da im se dostavi potrebna municija, rezervni dijelovi i druga
18 oprema. Također se traži, pod drugom crticom, medijska pažnja, a pod trećom
19 pomoć u ljudstvu, dakle, slanje zatraženih oficira u RSK /?SVK/.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mislim da je ovaj dokument već
3 uvršten pod brojem 12, sa prvim svjedokom.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, ja sam napravio grešku. Nisam
5 povezao.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pa, Vi niste postavljali pitanja
7 prvom svjedoku, pa se možda zbog toga niste sjetili.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Tako je, hvala Vam.

9 P: Gospodine Theunens, sljedeći dokument koji želim pogledati nosi broj
10 1875 po 65ter oznaci, a ERN broj na B/H/S-u je 02804172 do 4183. Moguće da je
11 riječ opet o dokumentu koji smo već gledali, ali u jednom drugom kontekstu. Ne,
12 ne, nije.

13 Gospodine Theunens, recite nam o čemu se radi kada se dokument pojavi.

14 O: Časni Sude, ovo je zahtjev upućen - ako malo spustimo na prvoj
15 stranici - predsjedniku Savezne Republike Jugoslavije, predsjedniku Republike
16 Srbije i načelniku štaba Jugoslavenske vojske. Prvi je bio Zoran Lilić, u to
17 vrijeme, drugi je bio predsjednik Srbije, Slobodan Milošević, a načelnik
18 Generalštaba je bio tada general Perišić, naime, 21. jula 1994.

19 Kada pogledamo dokument, vidimo da se radi o detaljnom zahtjevu za
20 raznim oblicima vojne pomoći. Na trećoj stranici prijevoda na engleski... Ili
21 možda da prvo porazgovaramo o drugoj stranici, ja se izvinjavam.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Prema donjem dijelu druge stranice, vidimo podnaslov "Prilozi". I tu
2 kaže, u prilozima se detaljno iznose razni aspekti našeg zahtjeva za pomoći.
3 Prvi se tiče ratnog vazduhoplovstva i protuzračne obrane, drugi se tiče također
4 protivvazdušne obrane, treći se radi o oklopnim jedinicama. Drugi aspekti su
5 također navedeni u sljedećim točkama.

6 Na sljedećoj stranici možemo vidjeti da je ovaj zahtjev potpisao Milan
7 Martić, predsjednik republike. Dakle, predsjednik RSK. Kada pregledamo cijeli
8 dokument, možemo vidjeti da su količine opreme koje se traže prilično velike, a
9 i da je priroda te opreme zanimljiva. Na dnu četvrte strane - dakle, to je
10 sljedeća stranica - može se vidjeti, časni Sude, da se ovdje traže avioni,
11 helikopteri "Gazelle", kao i helikopteri drugih tipova.

12 Kada pogledamo dalje u dokumentu, na strani 7 u prijevodu na engleski...
13 Da, to je na toj stranici ali, molim Vas, na dnu strane ili prema sredini više,
14 u svakom slučaju. Ovdje, u ovom prilogu ja sam, dakle, bio spomenuo već oklopni
15 bataljon. Ovdje se vidi da se radi o zahtjevu RSK - dakle, Milana Martića -
16 Jugoslaviji za jedan oklopni bataljon, a to je prilično velika jedinica, sa
17 tenkovima T84 ili T55. Kao i drugi prilozi, i ovaj nosi potpis Milana
18 Čeleketića.

19 Prilog br.5, koji se može naći na strani broj 9 - tu se može vidjeti
20 koje su količine municije zatražene. Zamolit ću da sada pogledamo vrh sljedeće
21 stranice, pod istim zaglavljem ili naslovom, naime, "Municija, uređaji i
22 oprema", traži se u zahtjevu i 100 kazetnih raketa. U drugim prilozima

23
24
25
26
27
28
29
30

1 se - mi možemo se njima, naravno, baviti - ali, u principu se tiču istog
2 pitanja, naime, zahtjeva od RSK za vojnu opremu da se dobije od Jugoslavije.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Prije nego što prođemo kroz sve priloge,
4 molim da se ovaj dokument uvrsti.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

6 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni broj predmeta 84.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

8 P: Završni dokument u vezi s ovim nosi 65ter broj 1456. ERN na B/H/S
9 verziji je 02077291. Molim da se to pokaže na ekranu.

10 O: Časni Sude, riječ je o naređenju koje - što je navedeno i u samom
11 dokumentu - koje je Milanu Martiću poslao načelnik Generalštaba VJ, general
12 Perišić. A Perišić, zapravo, prosljeđuje naređenje predsjednika Republike
13 Srbije, gospodina Slobodana Miloševića. To se naređenje tiče omogućavanja
14 slobode kretanja humanitarnom konvoju UNPROFOR-a u zapadnoj Bosni. Radi se,
15 zapravo, o "Bihaćkoj enklavi". Pomoć koju je UNPROFOR želio poslati tamo mora
16 proći preko teritorija koji je bio pod kontrolom RSK. U mojem izvještaju se ne
17 bavimo detaljno sa Vrhovnim savjetom obrane SRJ i odnosima, ali mogu reći da je
18 tamo također, u SRJ, postojao Vrhovni savjet obrane, u kojem su bili predsjednik
19 Srbije i Crne Gore i predsjednik SRJ, kao i još neki drugi ljudi, koji

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 su također mogli biti pozivani, uključujući načelnika Generalštaba, Perišića,
2 ili neke ministre. Ali, sa stanovišta SRJ, mora se reći da je ovo neobična
3 linija komandovanja, jer ovdje imamo predsjednika jedne republike SRJ, koji
4 izdaje naređenje načelniku Generalštaba SRJ općenito, koje se zatim prosljeđuje
5 Milanu Martiću, čovjeku koji je na čelu entiteta, koji je predsjednik entiteta
6 zvanog RSK, a koji se nalazi izvan granica SRJ, i od njega se traži da nešto
7 učini.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dokument uvrsti.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

10 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 85.

11 SUDAC BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

12 G. BLACK:

13 P: Gospodine Theunens, posljednjih nekoliko minuta smo razgovarali o
14 odnosu između SVK i VJ. Dozvolite da Vas sada pitam nekoliko pitanja o odnosu
15 između SVK i VRS. Kao prvo, recite nam što je VRS.

16 O: VRS, časni Sude, su bile oružane snage entiteta poznatog kao Srpska
17 Republika Bosne i Hercegovine, koja je kasnije preimenovala se u Republiku
18 Srpsku. Drugim riječima, to su oružane snage samoproglašenog "srpskog entiteta"
19 u Bosni i Hercegovini, kojeg su proglasili bosanski Srbi, a koji je bio
20 proglašen 12. maja 1992., u Bosni i Hercegovini.

21 P: Gospodine Theunens, na stranici 169 Vašeg izvještaja, na
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 B/H/S-u to je 188, Vi nekoliko stranica posvećujete "Operaciji koridor", koja se
2 odnosi na Posavski koridor, o kom smo već govorili. Kao prvo, recite šta je ta
3 "Operacija koridor".

4 O: "Operacija koridor" ticala se dejstava koja su vršile snage Srpske
5 Republike Bosne i Hercegovine, dakle, VRS i policije bosanskih Srba, zajedno sa
6 snagama Republike Srpske Krajine, u periodu jun-juli 1992. U to vrijeme su,
7 naime, bile uključene PJM i druge policijske jedinice, a kasnije, u novembru, i
8 neke druge vojne jedinice su bile uključene. Dakle, namjena je bila da se
9 uspostavi koridor kako bi se moglo dostavljati sve što je potrebno između Srbije
10 i zapadnog dijela Srpske Republike Bosne i Hercegovine, kao i RSK općenito -
11 dakle, područja sjeverne Dalmacije, Like, Banije i Korduna.

12 P: Kada bih sada pokazao kartu Hrvatske i Bosne i Hercegovine, da li
13 biste nam mogli označiti gdje se nalazi taj koridor?

14 Časni Sude, pokušat ćemo ponovo ono što može, ovaj, sistem elektronskog
15 predočavanja. Želimo kartu koja nosi ERN broj 03639617 staviti na ekran, a to je
16 u onom dokumentu sa kartama karta broj 1.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ova?

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Da. Trebala bi biti prva tamo. Označena
19 je kao karta broj 1.

20 P: Uz pomoć poslužitelja zamolit ću gospodina Theunensa da označi

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 koridor što je moguće preciznije.

2 O: Dakle, taj koridor povezuje Srbiju sa ostatkom teritorija koji Srbi
3 drže u Bosni i Hercegovini i u RSK, a zapravo se nalazi tu, u Posavini. To na
4 B/H/S-u, zapravo, znači dolina Save, jer je Sava u tom području granica između
5 Bosne i Hercegovine i Hrvatske. Ako mogu dodati... Ili možda da se ovo prvo
6 uvrsti?

7 P: Dodajte šta trebate.

8 O: Postoji cijeli niz općina na ulazu u koridor. Teško ih je na karti
9 vidjeti, ali tu su Bijeljina, Brčko i još neke općine, koje su snage bosanskih
10 Srba već zauzele, često uz pomoć snaga koje su originalno iz Hrvatske /?Srbije/,
11 a sve u svrhu stvaranja ovog koridora.

12 Ja se nisam bavio tim aspektom u izvještaju, ali mislim da bi bilo
13 korisno da sve objasnimo, da se aktivnosti u junu ne mogu, zapravo, odvojiti od
14 preuzimanja vlasti, do kojeg je došlo u aprilu. Međutim, također je važno
15 napomenuti da je početkom maja, da su bosanski Srbi imali sjednicu Skupštine u
16 Banja Luci. Mi smo već razgovarali jučer o jednom dijelu te sjednice Skupštine,
17 kada smo razgovarali o činjenici da su jedinice MUP-a RSK bile potčinjene nekim
18 elementima Devetog korpusa JNA u preuzimanju Kijeva. Na toj 16. sjednici
19 Skupštine Radovan Karadžić, koji je tada bio predsjednik Srpske Republike Bosne
20 i Hercegovine, najavio je postojanje šest strateških ciljeva. Jedan od tih
21 ciljeva je bila uspostava koridora između Krajine i Semberije. Krajina se nalazi
22 u zapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, a Semberija je ovo područje na

23
24
25
26
27
28
29
30

1 granici sa Srbijom, na istoku.

2 P: Moliću Vas sada da označite ta mesta, da upišete neki broj i da nam
3 kažete za svaki broj koje mesto označava.

4 O: U redu, napisaću slovo "K", njime ću označiti Krajinu, zatim "S" za
5 Semberiju.

6 Videćemo da su ta zaposedanja se desila u aprilu. Zatim je u maju
7 Radovan Karadžić objavio strateške ciljeve i vidimo onda da su snage RSK u junu-
8 julu 1992. i novembru 1992. godine učestvovala u uspostavljanju, odnosno,
9 oslobađanju koridora i to je nešto o čemu sam ja govorio u izveštaju.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ova karta uvrsti u spis.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pre toga bi bilo dobro da nam svedok
12 označi šta je tačno taj "Posavski koridor".

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Možete li to da zaokružite?

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ne, ne, nisam to tražio. Hteo bih da
15 se taj koridor nacрта. Znači, da se vidi južna i severna granica koridora, ako
16 on ide horizontalno, ili istočna i zapadna, ako ide vertikalno.

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVJEDOK: [simultani prijevod] Časni Sude, ja sam pokušao da nacrtam
2 liniju koja manje-više predstavlja ovaj koridor. Ne radi se o jednoj cesti,
3 postoji više puteva jer, znate, nije postojao autoput koji je tuda išao. Ako
4 pogledate ovu kartu, videćete, sa vojne tačke gledišta, da je potrebna ruta za
5 snabdevanje i dosnabdevanje. I za to se mogu koristiti veći putevi ili manji
6 putevi, ali oni moraju biti oslobođeni kako bi se saobraćaj mogao nesmetano
7 odvijati, kako ga neprijatelj ne bi mogao obustaviti, bilo direktnom ili
8 indirektnom paljbom.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, meni je to jasno, ali bih želeo
10 samo da mi označite područje na kojem se nalazi jedan ili više puteva koji se
11 koriste za uspostavljanje te rute, dostavne rute. Dakle, je li taj koridor na
12 južnoj strani omeđen crvenom linijom, koja ide do granice Bosne i Hercegovine i
13 Hrvatske, ili je to granica iznad? Ne tražim od Vas da mi nacrtate autoput ili
14 cestu.

15 SVJEDOK: [simultani prijevod] Jasno mi je šta hoćete reći, ali čak i ako
16 se ne radi o cesti, ipak je najbolji način da se to predstavi običnom linijom, a
17 ne dvostrukom linijom.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ako ne možete da učinite na način na
19 koji sam zatražio, onda je u redu, nema potrebe. Hvala Vam.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ako Vi želite da mi ovo dalje
21 razjasnimo, možemo to učiniti, svedok je spreman da to učini, a ako ne želite,
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 možemo preći na narednu stvar.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da, ali imajte u vidu i vreme.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Dobro. Tražim da se ovo uvrsti u spis.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Uvršten je. Molim broj.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] Da, to će biti dokazni predmet 86.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Da li je ovo odgovarajući trenutak za
7 pauzu? Hteli ste nešto reći, gospodine Whiting?

8 G. WHITING: [simultani prijevod] Ne, samo sam mislio da smo već pošli na
9 pauzu, pa sam zato ustao.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, onda nastavljamo sa radom u
11 14.30h.

12 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Ustanite, molim.

13 ... Pauza za ručak počela u 13.37h

14 ... Sjednica nastavljena u 14.31h

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Molim, ustanite. Izvolite sestii.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Black.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala lepo, časni Sude. I, samo da Vam se
18 zahvam što ste nam omogućili da radimo još jednu sednicu danas popodne.
19 Zahvaljujem se i prevodiocima i svima drugima koji su se potrudili da nam
20 omoguće da završimo naše glavno ispitivanje.

21 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mislite da ćete završiti danas?

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Mislim da hoćemo.

2 P: Gospodine Theunens, jedno konačno pitanje pre nego što kompletno
3 završimo obradu ove teme "Posavinskog koridora".

4 Kažite, molim Vas, kakva je bila uloga gospodina Martića u ovoj
5 "Operaciji koridor"?

6 O: Časni Sude, što se tiče učešća u ovome, u junu-julu 1992. godine,
7 Milan Martić je izdao naređenje policijskim odeljenjima, sekretarijatima
8 unutrašnjih poslova, u Benkovcu, Korenici, Vojniću i Petrinji - o ovome ja
9 govorim na strani 170 mog izveštaja - da se formiraju dobrovoljačke čete
10 milicije koje bi bile poslate, ja sada citiram iz naredbe: "U koridor, da bi
11 izvršile zadatke od interesa, u interesu Republike Srpske Krajine i srpskog
12 naroda u celini." On, Milan Martić, izdao je takvo naređenje bar 6. juna 1992.
13 godine i 10. juna 1992. godine. Ovo drugo je bilo upućeno drugim sekretarijatima
14 unutrašnjih poslova. Milan Martić je takođe bio prisutan u koridoru, bar 24.
15 juna, 5. jula, 17. jula 1992. godine; 17. jula je održana oproštajna proslava
16 njemu u čast i u čast njegovih oficira.

17 Što se tiče novembra 1992. godine, njegovog učešća u tome, imamo
18 dokument 1366 - o kome ja govorim na strani 171 mog izveštaja - gde general
19 Torbica, koji je komandant u to vreme bio Teritorijalne odbrane Republike Srpske
20 Krajine, izdaje naređenje da pošalje posebne jedinice milicije u Brčko, to jest
21 u "Posavinski koridor", i isto tako u područje Trebinja, koje se nalazi u
22 jugoistočnom delu Bosne i Hercegovine. Ja vidim da sad imamo to naređenje na

23
24
25
26
27
28
29
30

1 ekranu. Preći ću na pasus 6 ove naredbe.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Jeste li rekli u jugoistočnom delu?

3 SVJEDOK: [simultani prijevod] Da, Bosne i Hercegovine. Časni Sude,

4 ukoliko želite, možemo da prodiskutujemo i sam početak ovog dokumenta. Ovde se

5 izdanje naređenje posebnim jedinicama da odu na nekoliko mesta. Prvo, u Brčko -

6 a to je grad u "Posavinskom koridoru", što je zapravo severna Bosna i

7 Hercegovina - i isto tako da se ode u Trebinje, koje se nalazilo pod kontrolom

8 bosanskih Srba, ali blizu linije razgraničenja sa drugim stranama u jugoistočnoj

9 Bosni i Hercegovini.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ukoliko je u jugoistočnoj Bosni i

11 Hercegovini, onda je dosta daleko od "Posavinskog koridora".

12 SVJEDOK: [simultani prijevod] Tako je, ali u ovoj naredbi se jedinice

13 šalju na ova dva različita područja, i zbog toga je iskrsnula ova zabuna, ili

14 ovaj nesporazum.

15 Dakle, u pasusu 6 ovog naređenja se kaže da ministar unutrašnjih

16 poslova, Milan Martić, i komandant Borislav Đukić, o kome smo već govorili

17 jutros, će lično komandovati snagama RSK u koridoru, a koridor je, naravno,

18 "Posavinski koridor".

19 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dokazni materijal.

2 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 87.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

4 P: Gospodine Theunens, sledeći deo Vašeg izveštaja govori o komandovanju
5 i rukovođenju i odnosi se na Bosnu i Hercegovinu i ja se na to danas neću
6 osvrutati, već ćemo se pozabaviti poslednjom širom temom o kojoj ćete Vi
7 svedočiti, a to je granatiranje Zagreba 2. i 3. maja 1995. godine. Molim Vas da
8 okrenete na stranu 181 Vašeg izveštaja. To je strana 198 na B/H/S-u.

9 Pre događaja 2. i 3. maja, hteo bih da Vas zamolim da nam opišete šta se
10 desilo pre toga, šta je tome prethodilo. Počecemo sa 1993. godinom. Molim da
11 prvo pogledamo dokument 1401 po listi 65ter, a to je B/H/S evidencijski broj
12 02076265. Ja ću pokušati da vrlo brzo ovo obradimo, samo ćemo pogledati nekoliko
13 dokumenata s tim u vezi. Molim Vas da nam kažete, ovaj dokument koji se nalazi
14 pred Vama, o čemu je i ukratko da ga rezimirate.

15 O: Časni Sude, ovo je izveštaj koji su sastavile jedinice Srpske vojske
16 Krajine, koje su dobile zadatak da obavljaju elektronsko izviđanje. Zapravo,
17 radi se o tome da su oni presretali razne oblike komuniciranja. I, u ovom
18 izveštaju, oni govore o tome kakve posledice je prouzrokovalo granatiranje
19 Srpske vojske Krajine raznih ciljeva u Hrvatskoj.

20 Kada pogledamo datum ovog dokumenta, vidimo da je to dokument
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Od 11. septembra 1993. godine, i to možemo da povežemo sa hrvatskim napadom na
2 "Medački džep", koji je počeo 9. septembra 1993. godine. Kao reakciju na ovaj
3 upad hrvatskih snaga, jedinice Srpske vojske Krajine su granatirale razne
4 ciljeve u Hrvatskoj.

5 Ako pogledamo ceo dokument, videćemo da se spominju vrlo mali broj
6 vojnih ciljeva, kao takvih. U pasusu jedan se govori o naplatnoj rampi, to je
7 verovatno na autoputu koji prolazi blizu Karlovca. Isto tako se govori o
8 posledicama i oštećenjima prouzrokovanim blizu pijace. Dalje u prvom pasusu se
9 spominje osmi sprat SDK, poslovne zgrade - SDK se bavi društvenim
10 knjigovodstvom, itd.

11 Videćete da se ovo spominje u dokumentu.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala lepo, možemo li ovo da usvojimo u
13 dokazni materijal?

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu, molim da dodelimo broj.

15 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 88.

16 G. BLACK: [simultani prijevod]

17 P: Još jedan dokument o istoj temi je dokazni predmet 2094, ERN broj
18 B/H/S dokumenta je 04190068 /u engleskom transkriptu: "do 0069"/. Gospodine
19 Theunens, dok čekamo ovaj dokument, da li biste nam rekli šta ima u ovom

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 dokumentu, šta u njemu stoji?

2 O: Časni Sude, ovo je izveštaj komande 51. pešadijske brigade SVK svim
3 potčinjenim jedinicama. To je dokument od 15. septembra 1993. godine i ovde se
4 opisuje situacija koja postoji u tom trenutku. Govori se vrlo opširno o
5 hrvatskim akcijama koje izvode ustaške snage, kako ih oni nazivaju, a zatim se
6 govori o tome kako je Srpska vojska Krajine uzvratila na ove hrvatske akcije.

7 Ako pogledamo prvu stranu, videćemo da se kaže da su korišćene
8 dalekometna artiljerija i avijacija, zatim se spominje šta je gađano - aerodrom
9 Lučko i kasarna u Jastrebarskom.

10 Onda se ponovo govori o tome kako su ove hrvatske snage ustaške snage.

11 Onda, na drugoj strani ovog dokumenta - ako pogledamo malo niže -
12 videćemo da imamo jednu rečenicu, gde se kaže sledeće: "Ako se Republika
13 Hrvatska ne povuče sa okupiranih teritorija, nastaviće se sa dejstvima po," i
14 onda se spominju dopunski ciljevi, odnosno, dopunski napadi na hrvatske gradove.
15 U nekim slučajevima se radi o vojnim ciljevima, ali to nije slučaj sa Zagrebom,
16 recimo. Ako pogledamo, onda, pri dnu strane, kaže se da rakete velikog dometa,

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 od 300 kilometara, nuklearni manji projektili za gađanje gradova bi se koristili
2 u slučaju da Tuđman napadne.

3 Dakle, ovo možda može da se tumači kao jedna vrsta psihološkog rata ili
4 psihološke propagande, ali radi se o jednom visokom oficiru koji je ovo
5 potpisao, potpukovniku, koji je komandant brigade i koji ima jako puno
6 potčinjenih pod sobom. Jedna brigada može da bude različite veličine; brigade
7 SVK su isto tako bile različite veličine, ali mogla je svaka brigada da ima od
8 nekoliko stotina pripadnika do nekoliko hiljada pripadnika.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovo uvrsti u dokazni
10 materijal.

11 TAJNIK: [simultani prijevod] Ovo će biti dokazni predmet 89.

12 G. BLACK: [simultani prijevod]

13 P: Časni Sude, gospodine Theunens, neću tražiti od Vas da pogledate ova
14 dva preostala dokumenta, ali zajedno sa onim drugim koji ste Vi citirali u Vašem
15 izveštaju, šta nam to govori o doktrini koju je koristila Srpska vojska Krajine?

16 O: Časni Sude, dokumenti koje smo sada proanalizirali - kao i dokumenti
17 koje sam ja ranije spomenuo u svom izveštaju - nam govore o tome da je vrhovna
18 komanda Srpske vojske Krajine razmatrala napad na ciljeve, vojne ciljeve, doduše
19 one vojne ciljeve koji se nalaze usred civilnih objekata, i smatrali su to
20 jednim legitimnim odgovorom koji bi usledio posle neke krupne operacije
21 hrvatskih snaga.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine Theunens, sledeća tema koju Vi obrađujete u Vašem izveštaju
2 je na strani 184 do 186, a to odgovara stranama od 200 do 202 na B/H/S-u, gde Vi
3 govorite o višecevnom bacaču raketa i, na strani 185, Vi nama dajete isečak iz
4 jednog časopisa. I, u poslednja dva pasusa se kaže sledeće, da: "Bojeva glava
5 može biti napunjena sa 280 bombica parčadnog i kumulativnog dejstva. U tim
6 bombicama se nalazi oko 500 kuglica koje svojim kumulativnim mlazom probijaju
7 oklop do 60mm. Radijus dejstva ovakvih bombica iznosi minimalno 10 metara." I
8 onda se kaže da: "Ukoliko se ispaljuje ovakva vrsta raketa, onda može da se
9 pokrije područje od 2 hektara."

10 Gospodine Theunens, šta nam ovo govori o tome koliko je bio prikladan
11 ovaj višecevni bacač raketa "Orkan", koliko je bilo prikladno to koristiti
12 protiv ciljeva koji su okruženi civilnim objektima i civilnim stanovništvom?

13 O: Časni Sude, ovaj opis ovog naoružanja, "Orkana", višecevnog bacača
14 raketa, uopšte govori o tome da je ova vrsta naoružanja nešto što se u vojnoj
15 terminologiji smatra naoružanjem za kopnene ciljeve, to jest kopnene ciljeve
16 koji pokrivaju i rasprostranjeni su po jednoj velikoj površini, pre svega zbog
17 toga što ova vrsta naoružanja ispaljuje rakete. Rakete se razlikuju po tome - od
18 drugih vrsta projektila - što se jednom ne može promeniti njihov pravac kada se

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ispale. Kada se, u ovom opisu, spominje da ovo ima parčadno i kumulativno
2 dejstvo, to znači da se ova bojeva glava može smatrati jednom vrstom ležišta u
3 kome se nalaze manje ubojiti elementi i projektili i smatra se da ovo može da se
4 koristi protiv vrlo ograničenih vojnih ciljeva, upravo zato što ne može da se
5 predvidi tačno dejstvo ove rakete, odnosno, njeno ubojito dejstvo. Smatra se da
6 je ona prikladna samo za vrlo ograničene vojne ciljeve, a nikako za ciljeve koji
7 se nalaze u blizini civilnih objekata, civilnog stanovništva, itd.

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, mi ćemo kasnije imati jednog
9 veštaka za pitanja artiljerije, koji će govoriti o konkretnim detaljima, a Vas
10 ću, gospodine Theunens, sada zamoliti da pogledamo nekoliko izjava koje su date
11 nešto pre maja 1995. godine.

12 P: Prvi dokument koji ću Vam pokazati Vi citirate na strani 187; strana
13 202 B/H/S verzije. To je dokument 1460 i evidencijski broj je 02171146 /u
14 engleskom transkriptu: "do 1152"/.

15 Molim Vas da nam prvo kažete kakav je ovo dokument, a onda ćemo
16 pogledati stranu 6 engleskog teksta i videti u čemu je njegova relevantnost.

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Časni Sude, ovaj nepotpisani dokument je deo govora, transkript dela
2 govora predsednika Republike Srpske Krajine, Milana Martića, koji je on dao kada
3 je podnosio izveštaj o borbenoj spremnosti Srpske vojske Krajine, 10. februara
4 1995. godine. Prema transkriptu, Milan Martić se pojavio nešto posle 9.00h na
5 tom *briefing*-u i, posle uvodnog dela, dolazi transkript govora koji je održan.

6 Ako pogledamo na stranu 6, manje-više na sredinu strane - evo, možemo tu
7 da stanemo - prema ovom isečku tog govora, Milan Martić je izjavio da će: "Biti
8 aktivnosti u celokupnom području Hrvatske. Mi imamo inicijativu u ovim napadima.
9 Mi biramo mesto, vreme i način napada. Niko nas ne može sprečiti da otvorimo
10 vatru na Zagreb, Osijek, Vinkovce, Zadar, Karlovac, Split." I, ja neću čitati
11 šta dalje stoji u pasusu, mađa je iz njega jasno sve ono što želi da se kaže o
12 tome kakvi će biti principi ili kakva je doktrina vrhovne komande Republike
13 Srpske Krajine i kako će oni odgovoriti u slučaju da bude hrvatskih akcija i
14 operacija.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument usvoji.

16 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 90.

17 G. BLACK: [simultani prijevod]

18 P: Gospodine Theunens, na strani 189 engleske verzije i strana 204-205
19 B/H/S verzije, Vi govorite o izveštaju, odnosno intervjuu za štampu koji je dao
20 general Čeleketić. To je dokument broj 11, na 65ter listi; B/H/S evidencijski
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 broj je 02924184 /u engleskom transkriptu: "4185"/.

2 Vas ću zamoliti, gospodine Theunens, da mi kažete od kog je ovo datuma i
3 šta general kaže o tome kako će Srpska vojska Krajine odgovoriti u slučaju da
4 dođe do ozbiljnog hrvatskog napada.

5 O: Časni Sude, ovo je novinski članak koji je izašao u Srbiji; to je
6 intervju sa generalom Milanom Čeleketićem, koji je u to vreme bio komandant
7 Srpske vojske Krajine. Ja sam oklevao da uvrstim jedan novinski članak u moj
8 izveštaj veštaka ali, pročitavši ovaj intervju, postaje jasno da Čeleketić
9 manje-više govori isto što govori Milan Martić, sa jednom velikom razlikom:
10 Milan Martić je govorio višim oficirima Srpske vojske Krajine, a ovde imamo
11 najvišeg oficira Srpske vojske Krajine, koji javno govori o tome kako će
12 postupiti Srpska vojska Krajine za slučaj da dođe do ozbiljne hrvatske
13 operacije.

14 Najvažniji deo članka, a koji se tiče ovoga o čemu mi govorimo, se može
15 naći na strani 5.

16 P: Jeste li sigurni da je to dobra strana?

17 O: Ne, nisam siguran. U redu, evo našli smo. Čeleketić ovde, dajući
18 izjavu za javnost, zapravo ponavlja reči i gledišta koja je izneo Milan Martić,
19 na tom *briefing*-u o borbenoj gotovosti Srpske vojske Krajine u februaru 1995.
20 godine. Mislim da je tekst prilično jasan. Ne znam da li želite da ja to
21 prokomentarišem.

22 P: Molim Vas, pročitajte prvih nekoliko rečenica o tome.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Na osnovu intervjua vidimo da je Milan Čeleketić odgovorio na pitanje
2 na sledeći način: "Za slučaj da dođe do ustaške agresije, nećemo nikako
3 propustiti priliku da ih udarimo po najbolnijim mestima, a zna se koja su to
4 mesta i šta. Zna se šta najviše boli; bole trgovi grada, a zna se ko se tu
5 nalazi - civili. Ja sam to već jednom izjavio, pa sam malo bio i kritikovan. E
6 sad, neka neki pitaju koji trgovi i koji gradovi, a ja odgovaram da je to vojna
7 tajna. To ćemo mi odrediti i mislim da ćemo biti precizni."

8 P: Molim Vas, nastavite još jednu rečenicu.

9 O: "Teško je ovakve reči izgovarati, jer na trgovima su, kao što rekoh,
10 civili, nedužan svet. Ali, ako smo u ratu - a jesmo - i to gadnom, njihovom
11 krivicom pre svega, onda tu milosti neće biti."

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovo uvrsti u dokazni
13 materijal.

14 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu. Molim da dobijemo broj.

15 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 91.

16 G. BLACK: [simultani prijevod]

17 P: Gospodine Theunens, sada ćemo da se približimo događajima od 2. i 3.
18 maja. Prvo da Vas pitam, šta se desilo 1. maja 1995. godine, znači, dan pre
19 granatiranja Zagreba?

20 O: Prvog maja 1995.g., u ranim jutarnjim časovima, hrvatske snage su
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 otpočele vojnu operaciju sa ciljem da ponovo uspostave hrvatsku vlast na
2 području koje je poznato kao zapadni sektor ili Sektor zapad, to jest zapadna
3 Slavonija. U odgovoru na taj napad, snage Srpske vojske Krajine su granatirale
4 nekoliko gradova, uključujući i Karlovac i Sisak.

5 P: Molim da pogledamo dokument 1893, liste 65ter.

6 Gospodine Theunens, ne moramo baš da obradimo svaki delić ovog
7 dokumenta, već nam samo kažite ono što je od važnosti za nas.

8 O: Najvažniji aspekt ove naredbe, časni Sude, je to da Milan Čeleketić,
9 komandant Srpske vojske Krajine, naređuje jedinici Orkan da bude ponovno
10 raspoređena, da bude premeštena, zapravo, iz Knina prema opštinama koje se
11 nalaze u Sektoru sever i da budu u pripravnosti za delovanje po mojoj naredbi.
12 On spominje tu i područje Vojnića, da budemo što je moguće konkretniji.

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovo uvede u dokazni
14 materijal.

15 TAJNIK: [simultani prijevod] Dokazni predmet 92.

16 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala lepo. Časni Sude, ukoliko bi
17 Odbrana htela da prati na karti ovo o čemu sada govorimo, i ukoliko bi drugi
18 imali takvu nameru, spomenuću da je to na strani 20 i 21 atlasa koji smo uložili
19 u dokazni materijal pre nekoliko dana.

20 P: Sledeći dokument ima broj 1894, po listi 65ter. Evidencijski broj
21 B/H/S-a je 01150658 do 0660.

22 Gospodine Theunens, koji je najbitniji dio ovoga dokumenta?

23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Časni Sude, najvažniji dio ovog dokumenta može se vidjeti na njegovoj
2 prvoj stranici, otprilike negdje na sredini. Tu se spominje da je u 13.00h, oko
3 13.00h 1. maja, general Čeleketić naredio komandi 39. korpusa, tzv. Banijskog
4 korpusa - to jest korpusa u tom dijelu Sektora sjever - i to pred članovima
5 Vrhovnog savjeta obrane, da otvore artiljerijsku vatru na Sisak, jedan hrvatski
6 grad koji se nalazi na istočnoj granici Sektora sjever, u znak odmazde zbog
7 napada HV-a, tj. agresije HV-a, na zapadnu Slavoniju. U izvještaju se također
8 navodi koji su članovi Vrhovnog savjeta obrane RSK bili prisutni kada je
9 Čeleketić izdao to naređenje.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo da saznamo ko su, zapravo, bili
12 ti ljudi koji su bili prisutni.

13 G. BLACK: [simultani prijevod] Naravno.

14 SVJEDOK: [simultani prijevod] Molim da pogledamo dalje, malo niže u
15 dokumentu. Spominju se tu predsjednik Milan Martić, koji je tada bio predsjednik
16 RSK, zatim komandant SVK, Čeleketić; također se spominje ministar vanjskih
17 poslova koji, bar prema Ustavu, nije bio član tog Savjeta; zatim, zamjenik
18 ministra unutrašnjih poslova, te niz drugih osoba, uključujući i autora
19 dokumenta, pukovnika Radu Rašetu, koji je bio načelnik organa bezbjednosti u
20 SVK. Dakle, sastav kakav je opisan ovdje ne poklapa se u potpunosti sa savjetom
21 /?sastavom/ tog tijela, kako je to definirano Ustavom RSK. Ali, najvažniji
22 članovi - predsjednik, koji je i predsjednik Vrhovnog savjeta obrane, kao

23
24
25
26
27
28
29
30

1 i načelnik Glavnog štaba - su prisutni.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

3 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

4 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dokumentu dodijeli broj.

5 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 93, časni Sude.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] I, za kraj, dokazni predmet koji nosi
7 broj 1474, po listi iz pravila 65ter. Radi se o dokumentu UN-a koji nosi ERN
8 broj 00311882 do 1894.

9 P: Gospodine Theunens, molim Vas, recite nam ukratko o čemu se radi u
10 ovom dokumentu.

11 O: Ovaj dokument je izvještaj sastavljen iz sjedišta vojnih promatrača
12 UN-a o granatiranju Zagreba. Osim granatiranja Zagreba, u izvještaju se također
13 govori - što možemo vidjeti na drugoj strani - granatiranje koje je izvršeno 1.
14 maja. Tada je SVK izvršio granatiranje Karlovca.

15 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, molim da ovaj dokument dobije
16 broj i bude uvršten u spis.

17 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava, molim broj.

18 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 94.

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

2 G. BLACK: [simultani prijevod]

3 P: Gospodine Theunens, molim Vas da nas sada provedete kroz događaje 02.
4 i 3. maja 1995., a prije toga zamoliću Vas da ukratko Pretresnom vijeću kažete
5 šta se dogodilo tih dana.

6 O: Časni Sude, tih su dana se nastavile hrvatske operacije u Sektoru
7 zapad, a istovremeno je SVK ispaljivao rakete, rakete tipa "Orkan", na cijeli
8 niz ciljeva u Zagrebu. Kao što sam ja to u svom izvještaju opisao, i neki drugi
9 gradovi su bili izloženi napadima SVK iz artiljerije, dana 2. i 3.

10 P: Gospodine Theunens, uskoro ću Vas pitati nešto o Vašim vlastitim
11 iskustvima od 2. i 3. maja 1995., ali molim Vas prvo da se pozabavimo sada
12 dokumentima kojima se bavite u izvještaju, počevši od stranice 194. Prvi broj
13 nosi 65ter broj 1895, a ERN broj je 01150655 do 657.

14 Gospodine Theunens, recite nam o čemu se tu radi i želio bih da nam
15 nešto kažete o stranici 3, kao i o stranici 5 i 6 na engleskom.

16 O: Časni Sude, u ovom dokumentu pukovnik Rade Rašeta - kojeg sam ranije
17 identificirao kao načelnika organa bezbjednosti, mada je njegovo preciznije,
18 definicija njegovog položaja bila "pomoćnik komandanta za bezbjednost u SVK" -
19 on šalje izvještaj o stanju u zapadnoj Slavoniji upravi za bezbjednost
20 Generalštaba oružanih snaga Jugoslavije; drugim riječima, VJ. Izvještaj je od 2.
21 maja.

22 Recite, koje ste stranice htjeli?

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Počnimo od stranice 3.

2 O: Na strani 3, drugi paragraf počinje riječima: "Danas...", a pritom se
3 misli 2. maja. Pukovnik Rašeta obavještava svoje kolege da su artiljerijske
4 jedinice SVK ispalile osam raketa iz višecevnog raketnog bacača "Orkan" na
5 Banske dvore, Ministarstvo obrane i aerodrom Pleso. Rašeta dodaje i informacije
6 koje su dobivene o prirodi štete koja je nanesena korištenjem tih raketa
7 "Orkan". Spominje, na primjer, da je pogođeno Ministarstvo obrane, kao i
8 područje parka i Američka ambasada, koja je, prema informacijama koje ima
9 Rašeta, djelomično oštećena. Također se spominje željeznička stanica, hotel
10 "Esplanada" i još neki civilni objekti.

11 P: Zamoliću da pogledate dno stranice 5.

12 O: Na dnu stranice 5, pukovnik Rašeta govori o diskusiji koja se
13 razvijala. Pri tom misli na diskusiju između članova Vrhovnog vijeća obrane.
14 Spominje, nešto ranije, da je to "prošireni savjet". Prema Rašetinim riječima,
15 ima dva različita pristupa rješavanju situacije, i sada ga citiram: "Osim
16 Martića, Čeleketića i najviših oficira Glavnog štaba, svi ostali su za mirno
17 rješenje novonastale situacije, kroz pregovore."

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da ovaj dokument dobije broj i

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 bude uvršten u spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava, molimo broj.

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet broj 95, časni
4 Sude.

5 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.

6 P: Molim da sada pogledamo dokument prema 65ter listi 1472, čiji je
7 B/H/S ERN broj 02076266 do 6268.

8 Gospodine Theunens, kada to bude na ekranu, recite nam što je najvažnije
9 u tome dokumentu, kratko.

10 O: Časni Sude, najvažniji dio se može pronaći na drugoj stranici. Riječ
11 je o izvještaju Odjela za informacije, da se ne bi pomiješalo to sa
12 Obavještajnim odjelom. Dakle, kada pogledamo malo niže niz dokument - tu se
13 zaustavite - tu stoji: "Iako su Zagreb, Karlovac, Sisak i Kutina bili pogođeni,
14 to nije bilo dovoljno da se zaustavi ili oslabi hrvatski nalet, niti da oni budu
15 primorani na pregovore." Dakle, to je implicitno prihvaćanje toga, to jest
16 priznavanje toga da su neka mjesta u Hrvatskoj bila ciljana prethodnih dana.

17 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

19 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 96.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Molim da pogledamo 65ter broj 1474 - u stvari, ne, to možemo
2 preskočiti. Svjedok se time već bavio.

3 Gospodine Theunens, htio bih da pređemo na neke izjave optuženoga,
4 Milana Martića, a u vezi granatiranja Zagreba.

5 Kao prvo, pozvali ste se na jedan sastanak između Milana Martića i
6 specijalnog izaslanika glavnog tajnika UN-a, Yasushi Akashija, od 5. maja 1995.
7 godine. Relevantni dokument, prema 65ter listi, nosi 2097, a ERN broj je
8 R0033588 do 3594.

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, ovo je još jedan primjer gdje
10 nemamo u potpunosti preveden dokument, ali su relevantni dijelovi u samom
11 izvještaju, tako da su prevedeni zajedno sa ostatkom izvještaja.

12 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala, gospodine Black.

13 G. BLACK: [simultani prijevod]

14 P: Gospodine Theunens, recite, šta je gospodin Martić rekao na tom
15 sastanku?

16 O: Na tom je sastanku, časni Sude, gospodin Martić objasnio zbog čega je
17 izvršio granatiranje Zagreba. Potvrdio je da je on izdao naređenje za
18 granatiranje Zagreba i zaprijetio da će nastaviti sa tim ako se ne ispune
19 određeni uslovi.

20 P: Možete li nam reći gdje se to može naći u dokumentu?

21 O: Na prvoj stranici u dokumentu, ovaj podvučeni dio. Ovdje se navode
22 uvjeti koje je Milan Martić izrekao pred Yasushijem Akashijem. Na primjer,
23 puštanje svih zatočenika iz Pakraca i drugih područja u zapadnoj Slavoniji.

24

25

26

27

28

29

30

1 Prema onome što je Akashi u svom šifriranom telegramu napisao Kofiju Ananu, koji
2 je tada bio načelnik ureda za mirovne operacije, Martić je rekao da, ako Hrvati
3 ne pristanu, da će on početi sa raketnim napadima na Zagreb. Njegova prijetnja
4 je bila izrečena rječnikom... /nečujno/

5 Dalje u dokumentu se to bolje objašnjava. ERN broj je 0033590.

6 Negdje u sredini tog paragrafa Milan Martić objašnjava, i ja sad
7 citiram: "Kada sam naložio bombardovanje Zagreba, zapravo, vojnih komandi u
8 Zagrebu, to je isključivo bio odgovor na Tuđmanovu agresiju protiv civilnog
9 stanovništva u zapadnoj Slavoniji i, posebno, na intervenciju hrvatske avijacije
10 na kolonu izbjeglica u kojoj su bile žene i djeca." Upozorio je da, ukoliko
11 Zagreb ne reaguje na pritisak UN-a da zaštite civilno -

12 /nedostaje simultani prijevod/
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava u spis. Molim da
2 se dokumentu dodijeli broj dokaznog predmeta

3 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 97.

4 G. BLACK: [simultani prijevod] Sljedeća njegova izjava je radio-intervju
5 Milana Martića od 6. maja 1995.; 65ter broj je 1896, a ERN broj je 00620338.

6 P: Gospodine Theunens, kad budete to vidjeli na ekranu, recite nam šta
7 je tom prilikom rekao Milan Martić.

8 O: Ako pogledamo malo niže, vidjećemo kako to izgleda na engleskom. Tu
9 Milan Martić preuzima odgovornost za izdavanje naređenja za granatiranje Zagreba
10 i dodaje da, prema njegovim stavovima, kako on to naziva "agresija Hrvata" je
11 zaustavljena zbog toga što je on zaprijetio da će nastaviti sa granatiranjem
12 Zagreba. Zatim dodaje da on nema ništa tu da sakriva, da je on izdao lično to
13 naređenje za granatiranje Zagreba.

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

15 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

16 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 98.

17 G. BLACK: [simultani prijevod]

18 P: Na strani 199 Vašeg izvještaja - to je strana 213 na B/H/S-u - Vi
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 spominjete dva različita izvještaja istražne komisije RSK. Zamolit ću Vas da nam
2 objasnite relevantnost tih dokumenata. Počet ćemo sa brojem 1889, po listi
3 65ter, koji nosi ERN broj na B/H/S-u 03266252 do 6273. Za ovaj dokument,
4 gospodine Theunens, zamolit ću Vas da ukratko ukažete na relevantne dijelove.

5 O: Časni Sude, nakon što je izgubljena zapadna Slavonija, RSK je
6 odlučila da se izvrši nekoliko misija za saznavanje činjenica o stanju. Prvi od
7 tih izvještaja koji sam uključio u svoj izvještaj je civilna komisija koja se
8 bavila time. Drugi, druga komisija je bila vojna, i o njoj sam, također, govorio
9 u svom izvještaju.

10 Te su se komisije uglavnom usredotočile na razloge zbog kojih je
11 izgubljena zapadna Slavonija. Međutim, čitajući ih - te izvještaje - možemo
12 vidjeti kako je tokom tih ključnih dana bilo organizirano rukovođenje i
13 komandovanje, kao i kako je bilo vršeno, a posebno kakva je bila uloga Milana
14 Martića i generala Čeleketića. Iako se izvještaji bave padom zapadne Slavonije,
15 također nam daju dobre informacije o rukovođenju i komandovanju i načinu na koje
16 je ono funkcioniralo, kada je bila riječ o granatiranju Zagreba i drugih
17 hrvatskih gradova artiljerijom velikog dometa.

18 Možemo pregledati te dokumente, međutim, možda bi najjednostavnije bilo
19 da pogledamo same zaključke.

20 Zamolit ću da pogledamo stranicu 18 prijevoda na engleski. Molit ću da
21 sada pogledamo sredinu dokumenta, da se to malo spusti. Prema komisiji za

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 utvrđivanje odgovornosti vojne organizacije, članovi vojske, policije i lokalnih
2 općinskih vlasti su onemogućili funkcioniranje vladavine zakona na teritoriju
3 zapadne Slavonije. Kasnije se spominje da su ljudi na najvišoj razini iz Knina
4 pomogli u tome da se onemogući vladavina zakona. Prema komisiji, državnoj
5 komisiji, /?ovo/ je direktno pomoglo Hrvatskoj, dalo Hrvatskoj izgovor za
6 pokretanje napada na zapadnu Slavoniju.

7 Zamolit ću da sada pogledamo na stranicu 21 - malo niže molim, da.
8 Izvještaj komisije pokrenut će pitanje odgovornosti za pad zapadne Slavonije.

9 Na temelju svojih zaključaka, komisija izjavljuje da je, pod 1: "Kriv
10 predsjednik RSK, Milan Martić, zbog prekoračenja ustavnih ovlaštenja time što je
11 blokirao i spriječio rad Vrhovnog savjeta obrane." Pod 2, "Komandant SVK,
12 general Milan Čeleketić, zbog neorganizovanja sistema obrane zapadne Slavonije i
13 svjesnog kršenja međunarodnog sporazuma kojega je potpisala RSK, te zbog
14 bavljenja politikom umjesto obranom."

15 Želio bih povezati ove riječi sa dokumentom pukovnika Rašete, o kojem
16 smo ranije govorili, gdje Rašeta upoznaje svoje kolege iz obavještajne uprave
17 VJ, da postoji podjela u rukovodstvu RSK, da postoji jedna grupa koja je za
18 miroljubivo rješenja pregovorima i druga grupa u kojoj su Milan Martić i Milan
19 Čeleketić, koji su bili protiv toga, barem prema Rašetinim riječima.

20 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj i uvrsti u

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 spis.

2 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Dokument se uvrštava, molim da se
3 dodijeli broj.

4 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 99.

5 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

6 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala, časni Sude.

7 P: Drugi izvještaj nosi 65ter broj... Ustvari, možda bi nam gospodin
8 Theunens mogao reći broj, jer ga ja nemam.

9 O: To je broj 1890.

10 Ta komisija, to je vojna komisija, koja se fokusirala na iste aspekte,
11 ali više na onaj dio koji se tiče rukovođenja i komandovanja. Želio bih da odmah
12 se pozabavimo sa zaključcima koji se nalaze na stranici 16 prijevoda na
13 engleski. Zamolit ću da stavka 10 /?9/ malo gore. Da, hvala. Tu se navodi - a
14 radi se o zaključcima komisije vojne - tu stoji: "Razvoj događaja u zapadnoj
15 Slavoniji traži od GŠ SVK da interveniše u pravcu pružanja pomoći 18. korpusu..."
16 to je korpus koji je bio zadužen za zapadnu Slavoniju; nastavljam sa citiranjem:
17 "...posebno snagama u okruženju. Međutim, nikakve opcije nisu tražene od starešina
18 GŠ SVK, već je odluku donosio sam komandant, tj. Milan Čeleketić, sa
19 predsjednikom, to jest Milanom Martićem, a stavovi i naređenja su prenošeni
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 preko telefona. Ne raspolaže se pisanim naređenjima."

2 Časni Sude, dva izvještaja te dvije istražne komisije za utvrđivanje
3 odgovornosti, zajedno sa izvještajem Rade Rašete, ukazuju na ulogu koju su Milan
4 Martić i Milan Čeleketić imali, ne samo u padu zapadne Slavonije, nego i u
5 procesu donošenja odluka vezanih za granatiranje hrvatskih gradova, uključujući
6 Zagreb, dalekometnom artiljerijom, uz veliku opasnost kolateralne štete.

7 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da ovaj dokument dobije broj i bude
8 uvršten u spis.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da mu se dodijeli broj.

10 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 100.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala časnom Sudu.

13 P: Na kraju, ovo je posljednji dokument iz Vašeg izvještaja o kojem ću
14 razgovarati s Vama, gospodine Theunens. Pogledajte dokument koji nosi broj
15 02011864 u verziji na B/H/S-u. To možemo vidjeti na stranicama 204 i 205 u Vašem
16 izvještaju, a na B/H/S-u to je 217 i 218.

17 Kada to budete vidjeli na ekranu, molim Vas, recite nam što je to i
18 ukažite nam na najrelevantnije dijelove ovog dokumenta.

19 O: Časni Sude, ovo je pismo ostavke Milana Čeleketića, kojeg je on
20 uputio 15. maja Milanu Martiću. Želio bih skrenuti Vašu pažnju na drugi
21 paragraf, u kojem stoji: "U posljednjoj agresiji Republike Hrvatske na
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Republiku Srpsku Krajinu, ja sam djelovao u skladu sa našom doktrinom odmazde u
2 odnosu na vitalne ciljeve suprotne strane." Mislim da bih mogao nastaviti, ali
3 ovo je onaj najbitniji dio tog dokumenta, jer se tu vidi - kao što smo i ranije
4 razgovarali - angažman, to jest otvaranje vatre i možda čak i na vojne ciljeve,
5 ali smještene među civilnim ciljevima. Dakle, podrazumijevala se velika
6 mogućnost nanošenja štete civilnim dijelovima. To se, dakle, smatralo normalnom
7 doktrinom od strane vrhovne komande RSK. Oni su, čak, imali ime za to; to je,
8 prema riječima komandanta SVK, bila "doktrina odmazde".

9 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim da se dodijeli broj.

11 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti broj 101.

12 G. BLACK: [simultani prijevod] Hvala.

13 P: Gospodine Theunens, mi smo završili sa Vašim izveštajem, ali sada, na
14 kraju Vašeg svedočenja, hteo bih da Vam postavim nekoliko pitanja o Vašem ličnom
15 iskustvu 2. i 3. maja 1995. godine. Molim Vas, recite nam, gde ste tada bili
16 stacionirani?

17 O: Časni Sude, u to vreme sam radio kao oficir za informisanje u štabu
18 Mirovnih snaga UN-a, UNPROFOR-a, u Zagrebu. Sećam se ovih dana, 1., 2. i 3. maja
19 1995. godine. Mi smo organizovali svakosatne *briefing-e*, kako vojnim licima,

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 tako i civilima, zbog toga što se situacija menjala jako brzo.

2 P: I čega se sećate od ta dva dana, 2. i 3. maja 1995. godine.?

3 O: Mislim da je ovo bilo 2. maja - nisam 100% siguran - ali, ujutru sam

4 radio u svojoj kancelariji i kod mene je došao američki oficir koji je bio

5 oficir za vezu između američke vojne bolnice, koja se nalazila u blizini, i

6 štaba. Došao je kod mene vrlo uzbuđen, da mi opiše vatromet koji je video blizu

7 Pleso aerodroma. On je to opisao kao "vatromet u vazduhu" i, naravno, spomenuo

8 je da su bile, da su se oglasile i vazdušne sirene koje su upozoravale narod,

9 stanovništvo o bombardovanju. Onda, kasnije sam ja dobio informaciju od vojnih

10 posmatrača da je ovaj vatromet zapravo bilo raspadanje, označavalo raspadanje

11 kasete koja je bila ispaljena iz jedne bojeve glave. I zatim su se ovi manji

12 elementi, ove bombice, raspršavale i ja nikad lično nisam video kako jedna

13 raketa tipa "Orkan" eksplodira, ali kasnije su to meni opisali, da to liči na

14 vatromet. Kasnije smo imali sastanak i *briefing*, koji je održan u štabu. Isto

15 tako smo i mi čuli sirene za uzbunjivanje i mogli smo da vidimo - sa mesta gde

16 smo se nalazili, gde je bio naš *briefing* - mogli smo da vidimo i šta se događa u

17 operacijskom centru, gde su se nalazile karte, gde smo imali jednog oficira

18 dežurnog, i gde su svi dolazili da dobiju najnovije informacije, gde su se

19 informisali o situaciji. Mogli smo da vidimo odatle kako se diže dim iz raznih

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 delova grada; to smo mogli da vidimo i na televiziji koju smo imali, na
2 televizijskom ekranu koji smo imali u kancelariji, mogli smo da vidimo da je
3 dolazilo do eksplozija u centru Zagreba. I, kad smo povezali svu tu informaciju
4 zajedno sa izveštajem koji smo dobili od posmatrača o tome kako se vidi vatra u
5 određenim delovima Sektora sever, o tome kako je bilo požara u Zagrebu i o tome
6 kako je bilo ispaljivanja granata u pravcu Zagreba - zaključili smo da ovaj dim
7 koji se vidi u određenim delovima grada i ono što smo videli na televiziji,
8 zapravo je bio direktan efekat ovih ispaljenih raketa tipa "Orkan" koje su
9 ispaljene iz višecevnog bacača raketa. I koje su imale ove kasetne bombe, u
10 okviru te bojeve glave.

11 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Samo da Vas pitam da li gospodin
12 Theunens i dalje svedoči kao svedok-veštak ili kao svedok koji govori, svedoči o
13 činjenicama?

14 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, on sada govori kao svedok
15 koji svedoči o činjenicama. Mi smo o ovome upozorili Odbranu.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] U redu.

17 G. BLACK: [simultani prijevod]

18 P: Gospodine Theunens, sada bih hteo da Vam pokažem kartu Zagreba. Da li
19 mislite da biste mogli sada na karti da nam pokažete ove lokacije gde je
20 dolazilo do ovih eksplozija i do ovog vatrometa koji ste opisali?

21 O: Svakako.

22 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, sada molim da se pokaže karta
23 16, po spisku 65ter. To je ERN broj 00312428, a to se nalazi i u mom paketu

24

25

26

27

28

29

30

1 karata, kao karta broj 17. Sada bih zamolio da nam se pokaže -

2 G. MILOVANČEVIĆ: Odbrana ima prigovor zbog toga što ovo nije samo karta
3 Zagreba, već na sebi sadrži i određene oznake. Ako je svedok svedok o
4 činjenicama, onda bi on trebalo da pokaže određena mesta na mapi i da ih
5 obeleži, pa da onda, na osnovu njegovog svedočenja, imamo ovakve oznake na
6 karti. Možda to može uraditi na nekoj drugoj karti, ali mislim da ova nije
7 podesna. To je bio i razlog zbog koga smo mi izrazili neslaganje Tužilaštvu za
8 prihvatanje ovakve vrste karti. Hvala vam.

9 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Izvolite, gospodine Black.

10 G. BLACK: [simultani prijevod] Samo da odgovorim. Doći će još jedan
11 svedok koji će govoriti, koji će svedočiti o ovim oznakama na karti. Ova karta
12 se koristila u raspravi koja se vodila po pravilu 61, pre nekoliko godina, i tom
13 prilikom je uvedena kao dokazni predmet. Ja ću pokušati sa gospodinom Theunensom
14 da razjasnim tačno koje oznake će on uneti, on to sve zna, a koje su ovde od
15 pre. On će to sve spomenuti i to će razjasniti.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Vi ste rekli da je ova karta uvedena
17 pre nekoliko godina u nekom drugom postupku?

18 G. BLACK: [simultani prijevod] Da, časni Sude. Vodio se postupak po
19 pravilu 61. To je postupak za izdavanje međunarodnog naloga za hapšenje i u

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 tom postupku Tužilaštvo je izvelo određene dokaze i pozvali smo i nekoliko
2 svedoka. Jedan od svedoka je govorio o različitim ovim lokacijama na karti.
3 Radilo se o jednom policajcu iz Zagreba, koji će doći da svedoči i u ovom
4 predmetu. Dakle, on kad dođe, on će sam reći o tome koje oznake je on uneo na
5 ovu kartu.

6 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A šta hoćete da pitate gospodine
7 Theunensa, šta on treba da Vam kaže vezano za ovu kartu?

8 G. BLACK: [simultani prijevod] Ja bih hteo da ga zamolim da označi,
9 približno, gde se nalazio njegov štab. Isto tako je spomenuo Pleso aerodrom,
10 hteo bih da nam pokaže to. I, pokazao je kako se iz centra grada dizao dim sa
11 nekih mesta i hteo bih da ga zamolim da nam sada pokaže ta područja. Samo u
12 ilustrativne svrhe, jer on je već ispričao o tom događaju, časni Sude.

13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Pored toga što je ova karta već
14 uvedena kao dokazni predmet u postupku po pravilu 61, ovaj svežanj karata, ovaj
15 set karata je već označen kao dokazni predmet 22. Gospodine Milovančeviću, čini
16 mi se da ovaj Vaš prigovor dolazi malo kasno.

17 G. MILOVANČEVIĆ: Časni Sude, ovo je karta na kojoj su označena mesta
18 eksplozija koje su se dogodile određenog trenutka. Svedok, gospodin Theunens,

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 više nije svedok ekspert. Ovakva karta bi mogla da se, eventualno, pokaže
2 ekspertu. Ali, s obzirom da se od svedoka traži da svedoči o određenim
3 činjenicama koje su njemu lično poznate, iznošenje karte na kojoj su unapred, od
4 strane Tužilaštva, obeležena neka mesta predstavlja direktno sugerisanje
5 svedoku. Ja postavljam prigovor principijelne prirode. Dakle, zbog toga sam se
6 ranije i protivio uvođenju ove karte i n... ukazujem zašto mislim da ova karta
7 nije podesna, za ovu fazu svedočenja. Smatram, dakle, da budem do kraja jasan,
8 da bi svedok mogao da odgovori na ovo pitanje kada bi mu se predočila karta bez
9 ovih upisanih mesta. Inače je ovo direktno sugerisanje.

10 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Ali, gospodine Milovančeviću,
11 gospodin Black nam je rekao da se svedok neće osvrutati na ove oznake. On će nam
12 samo reći i pokazati gde je bila njegova kancelarija, gde je bio aerodrom,
13 ukoliko može te dve lokacije da nađe na karti. A ove oznake on ne može da
14 identifikuje zato što se one odnose na neka druga mesta.

15 G. MILOVANČEVIĆ: U redu, časni Sude.

16 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Hvala Vama. Izvolite, gospodine
17 Black, ovaj prigovor se odbija.

18 G. BLACK: [simultani prijevod]

19 P: Gospodine Theunens, gledajući na ovu kartu, da li možete da pokažete
20 Sudu gde se nalazi aerodrom Pleso?

21 O: Časni Sude, aerodrom Pleso se nalazi u donjem desnom uglu.

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Mislim da je staza za sletanje otprilike ovde. Aerodrom Pleso je i civilni i
2 vojni aerodrom, tako da je on bio korišćen kao civilni aerodrom u Zagrebu
3 takođe. Tamo su sletali civilni avioni. Isto tako, znamo da je hrvatsko
4 vazduhoplovstvo imalo nekoliko MIG 21 aviona i helikoptera "Hind", koji su
5 takođe sletali i uzletali na aerodromu Pleso. I, isto tako, to je bila
6 pozadinska baza UNPROFOR-a.

7 P: Molim Vas da stavite broj 1 tu gde se nalazi staza za sletanje i
8 poletanje.

9 O: I ovde ću, na tu stazu, da stavim tačkice jer se tu nalaze objekti
10 koje su koristili UN-ovi predstavnici, za razne logističke svrhe. Recimo, kad su
11 smenjivali trupe, oni bi dolazili u Zagreb i tu bi vršili smenu i, pre nego što
12 bi bili razmešteni na neku drugu lokaciju, proveli bi nekoliko dana na aerodromu
13 Pleso. Isto tako su imali tamo objekte za odmor i rekreaciju. Ja Vam sad ne mogu
14 reći koliko je tamo bilo UN-ovih plavih šlemova, ali bilo je ljudi tamo u vreme
15 kad je došlo do granatiranja.

16 Mogu da Vam pokažem i gde je bila moja kancelarija.

17 P: Ako možete.

18 O: Ukoliko zumiramo na ovaj ovde deo, možda ćemo izgubiti širi ugao. Ja
19 ću staviti broj 2 ovde. Štab UNPROFOR-a se nalazio u Ilici i nalazio se blizu

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 raskrsnice Ilice i Savske /u engleskom transkriptu: "Selske"/ ceste. I, tu
2 blizu raskrsnice te dve ulice, u blizini se nalazio štab.

3 Kad smo mi održavali ovaj *briefing* i kad smo gledali ove slike na
4 televizijskim ekranima, mi smo svi, naravno, gledali napolje. I, kad smo gledali
5 napolje - znači da smo bili okrenuti ka centru Zagrebu - mi se nalazimo na
6 drugom spratu ove zgrade i, naravno, sa te lokacije je nama bilo vrlo teško da
7 procenimo šta je tačno bio cilj. Kasnije smo dobili detaljnu informaciju, ali ja
8 nisam ovde o tome da svedočim.

9 P: Molim Vas da stavite jedan kružić i broj 3 otprilike oko centra
10 grada.

11 O: /obilježava/

12 P: Gospodine Theunens, Vi ste tokom Vašeg svedočenja spomenuli nekoliko
13 mesta, kao što su, na primer, Ministarstvo odbrane, predsednička palata, itd. Da
14 li znate otprilike gde se to nalazi?

15 O: Ako se ne varam, mislim da se Ministarstvo odbrane nalazi blizu tačke
16 broj 3. Što se tiče predsjedničke palate, ne znam i ne bih hteo da odgovorim.
17 Kada kažem broj 3, mislim na postojeću oznaku 3, a ne oznaku 3 koju sam ja uneo.

18 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] A gde je taj broj 3 koji je već
19 postojao kao oznaka na karti?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. BLACK: [simultani prijevod] Molim Vas da nam pokažete taj broj 3.
2 SVJEDOK: /obilježava/
3 G. BLACK: [simultani prijevod] Možda biste mogli da tu stavite jednu
4 crtu i broj 4, oko tog mesta, tako da nam svima bude jasno.
5 SVJEDOK: /obilježava/
6 G. BLACK: [simultani prijevod] Časni Sude, molim da se sada sačuva ovaj
7 prikaz koji imamo na ekranu i da se to uvede u dokazni materijal.
8 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Molim vas da to uradite.
9 TAJNIK: [simultani prijevod] To će biti dokazni predmet 102.
10 G. BLACK: [simultani prijevod] Gospodine Theunens, sem ako imate još
11 nekih dopunskih komentara, Vaše svedočenje u glavnom ispitivanju je završeno.
12 SVJEDOK: [simultani prijevod] Hvala lepo.
13 SUDAC MOLOTO: [simultani prijevod] Mislím da je ovo sada prikladan
14 trenutak da prekinemo sa radom i napravimo pauzu preko vikenda.
15 Vratićemo se u ovu sudnicu u ponedjeljak, 30. januara, u 9.00h ujutro.
16 Gospodine Theunens, molim Vas da se vratite u sudnicu radi unakrsnog
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 ispitivanja, a do tada ne smete da razgovarate o sadržaju Vašeg svedočenja ni sa
2 kim preko vikenda.

3 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prijevod] Završavamo sa radom. Molim,
4 ustanite.

5 ... Sjednica završena u 15.47h.

6 Nastavak zakazan za ponedjeljak,

7 30. januar 2006., u 9.00h.

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30